

Rechtskundig Weekblad

Verschijnt elken Zondag

Vereeniging zonder winstgevend doel

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller

Mr RENÉ VICTOR

Italiëlei, 99, Antwerpen

Opgaaf betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Lange Leemstraat, 99, Antwerpen

MISBRUIK VAN RECHT EN IMPRAEVISIE.

« Qui jure suo utitur neminem laedit ».

Aldus vertolkte men, in het Romeinsch recht, het absolute karakter van een individualistisch uitoefenen van rechten dat niet de minste rekening hield noch van de bedoelingen van diengene welke zijn recht uitwerkte, noch van het praktische nut van zulk rechtsgenot, noch allerm minst van de daaruit voortspruitende schadelijke gevolgen voor derden.

De gestrengheid van dergelijke éézelvige opvatting baarde onrecht in plaats van het maatschappelijk evenwicht te bevorderen.

Recht en billijkheid leefden steeds in onmin : deze laatste groeide echter op om eene reactie te verwekken onder den begripsvorm : « misbruik van recht ».

De theorie welke onder de benaming « misbruik van recht » werd betiteld, stamt zelf af van het Romeinsche recht, waarvan de spreuk, volgens praetor Celsus : « Jus est ars boni et æqui » moeilijk kon aangepast worden met een oppermachtig egoïstisch uitoefenen van individuele rechten.

Bijna van meet af hebben de Romeinsche instellingen vooreerst in toom gehouden, daarna beperkt, de vier onbegrensde machten des « pater familias », en wel de « patria potestas », de « dominica potestas », de « manus » en het « dominium ex jure quiritium ».

Het is dus verkeerd de meening er op na te houden, dat het begrip « misbruik van recht » eene nieuwigheid is.

Wat tot vergissing soms aanleiding heeft gegeven is niet zooveel te wijten aan een onderschatten

der toepassingen van deze theorie in ons oude Belgische recht, dan aan het overdreven individualisme dat vele bepalingen van het ons beheerschende Burgerlijk Wetboek doordringt.

In 't algemeen verliest men uit het oog, dat ons Burgerlijk Wetboek enkele toepassingen der hier ontleden theorie reeds inhoudt : al zijn zij niet talrijk, toch leveren zij ons het bewijs dat het begrip « misbruik van recht » geen twintigeeuwsche ontluiking is.

Een der zeer kenschetsende beschikkingen in deze richting komt voor in artikel 816 van het Burgerlijk Wetboek : « Het vruchtgebruik kan ook einde nemen door het misbruik dat de vruchtgebruiker maakt van zijn genot, hetzij door het erf te beschadigen, hetzij door het, bij gebrek aan onderhoud, te laten vervallen. »

Oorspronkelijk beperkt tot enkele uitzonderlijke beschikkingen van het Burgerlijk Wetboek, kwam het begrip « misbruik van recht » tot bredere ontwikkeling door de gunstige jurisprudentieele toepassingen om, dank zij de nieuwe wetsbepalingen tot regeling der private rechtsbetrekkingen, een grootere toepassing en verdere uitbreiding te vinden, die vast de laatste niet blijken zal.

Het domein waar het te absolute karakter van de wet tal van onbillijke toestanden na zich kan slepen en bijgevolg vatbaar is voor de meest uitgebreide toepassing van het begrip « misbruik van recht », ligt beslist en ontegensprekelijk in de rechtssfeer van den eigendom.

« Eigendom is het recht om van de zaken het ge-

not te hebben en er over te beschikken op de meest volstreekte wijze, mits er geen gebruik van gemaakt worde dat strijdig is met de wetten of met de verordeningen (artikel 544 van het Burgerlijk Wetboek).

Hoe uitgestrekt dit beginsel ook was, zoo naar de letter als naar den geest van de wet, toch wist de rechtspraak de toepassing ervan te lenigen en te verzachten, en zij ontkende haar het absolute karakter, wanneer die, welke er zich op beriep, enkel handelde met het inzicht schade te berokkenen aan anderen of nog wanneer hij door het enkel uitoefenen van zijn recht, aan derden schade veroorzaakte, zelfs zonder daartoe hetzij het inzicht, hetzij den wensch gehad te hebben.

Ook in een ander rechtsdomein, waar het gaat over de ouderlijke macht, heeft de rechtspraak perken gesteld aan het onbegrensde goedgevoelen den man toegekend door artikelen 213 en 214 van het Burgerlijk Wetboek en zulks onderworpen aan het criterium van het misbruik van recht.

« De vrouw is gehoorzaamheid verschuldigd aan haar man. »

Maar de gehoorzaamheid die een man van zijn vrouw eischt, mag nagezien en gecontroleerd worden door de rechtbanken; zelfs kan het misbruik van zijn overdreven uitgeoefende macht als grond dienen om een eisch tot echtscheiding te staven of te steunen.

« De vrouw is verplicht bij haar man te wonen en hem overal te volgen waar hij het wenschelijk acht te verblijven. »

Indien de man zich in den vreemde vestigt zonder voldoende bewijs te leveren van zijn werkelijke of mogelijke bestaansmiddelen aldaar, mag de vrouw weigeren hem te vergezellen.

Het is echter in het domein der contracten of verbintenissen dat de hier besproken theorie allerlei en de meest geschakeerde toepassingen vindt.

Hoe men de feiten ook beschouwe, 't zij onder oogpunt van aangaan der verbintenissen, of van hunne uitvoering, of nog, van hunne verbreking, op gansch de lijn heeft de volstreekte toepassing der individueele rechten de plaats moeten ruimen voor het begrip « misbruik van recht ».

Indien weliswaar principieel eenieder vrij is eene verbintenis aan te gaan, toch wordt de uitoefening van dit recht niet geoorloofd, wanneer namelijk gehandeld wordt met kwaadwillig opzet, en het « animus vexandi » bewezen is (cf. Handelsrechtbank Brussel, 2 Mei 1853, Belg. Judic. 1853, kol. 623).

Het uitgestrekste toepassingveld der theorie van het « misbruik van recht » treffen wij in de uitvoering der verbintenissen aan. De reden ervan ligt voor de hand : gedurende de tijdspanne die het aangaan eener verbintenis scheidt van hare ten uitvoer-

legging hebben de omstandigheden niet zelden aanzienlijke veranderingen ondergaan, die niet of nimmer konden voorzien worden.

Rijst alsdan de vraag : wie van de contractanten zal de noodlottige gevolgen dezer gewijzigde omstandigheden hoeven te dragen?

Wij raken hier aan een bijzonder toepassing geval der theorie in kwestie, te bestempelen: « Theorie der impraevisie of theorie der onvoorziene omstandigheden ».

Echter mag dit nieuwe begrip niet aanzien worden als zelfstandig en verschillend van de theorie van « misbruik van recht »; het is veeleer slechts een vertakking of een onderdeel dezer laatste.

Het blijkt nochtans nuttig, gezien de vrij talrijk daaromtrent heerschende verwarring, het ware en juiste verband tusschen de theorie van misbruik van recht en een harer vertakkingen te onderlijnen.

Wanneer men de theorie van de impraevisie of der onvoorziene omstandigheden inroept, is het steeds om de stipte uitvoering eener regelmatig aangegane verbintenis te ontduiken, wegens wijzigingen die zich hebben voorgedaan in den economischen toestand, heerschende op het oogenblik van het sluiten der verbintenis en de levensomstandigheden ten tijde der uitvoering van het contract.

Een der zeer opvallende kenmerken van de theorie der onvoorziene omstandigheden is de moeilijkheid het criterium te bepalen dat hare objectieve toepassing zal toelaten.

Enkele rechtsgeleerden hebben gepoogd dit te omschrijven, o.a. Voirin (Théorie de l'Imprévision) bepaalt het als volgt :

« Welkdanige onvoorziene en onvoorziebare gebeurtenis, die stoornis brengt in de voorwaarden der overeengekomen handeling, en de economische en sociale betrekkingen beroert gedurende het tijdperk dat het aangaan der verbintenis scheidt van hare uitvoering. »

Ons dunkt is deze definitie onvolledig, omdat zij niet voldoende het onderscheid maakt en aanwijst tusschen de onvoorziene omstandigheid eenerzijds, en « toeval en overmacht » anderzijds.

Immers, ware er geen verschil tusschen deze beide begrippen, zou het volstrekt overbodig zijn tot het eerste zijn toevlucht te nemen.

De theorie der onvoorziene omstandigheden kan slechts verrechtvaardigd worden door het kenschetsend abnormaal uitoefenen van een recht, wat tot uiting komt door het anti-sociaal karakter zijner gevolgen.

Zekere gebeurtenissen, die het sociaal evenwicht tijdens een bepaalde periode kwamen verstoren, zijn een vruchtbaar veld gebleken om er de theorie der onvoorziene omstandigheden te doen rijpen en daarna te oogsten.

Het kan volstaan hiervoor te verwijzen naar de zoo menigvuldige beslissingen der rechtspraak tijdens en na den wereldoorlog 1914-1918 geveld en die rechtstreeks aanleunen bij de hier uiteengezette theorie, om het uiterst doordrijven van een recht te verhinderen en dit laatste met de billijkheid alsook met de vereischten van een specifiek sociaal evenwicht te verzoenen.

Andere gebeurtenissen en omstandigheden doen zich thans voor, die minder rechtstreeks eene toepassing van de theorie der onvoorziene omstandigheden schijnen te billijken, en waar deze gewis geen ingang hadde gevonden zonder het initiatief en den durf van den wetgever zelf om haar in bepaalde gevallen toepasbaar te verklaren.

Talrijk zijn te dien opzichte de in de laatste jaren uitgevaardigde wetsbepalingen, onder meer de wet van 5 Augustus 1933 regelende de verbreking en de tijdelijke herziening der handelshuurceelen, gevolgd door de onlangs verschenen en steeds aangroeiende reeks van besluit-wetten, waar, in zeer menigvuldige gevallen, de wetgever het principieel van de onvoorziene omstandigheden uitdrukkelijk in toepassing brengt.

Om slechts op enkele te wijzen :

De wet van 27 Juli 1934 houdende de toelating om uitstel te verlenen aan hypothecaire schuldeischers;

de besluit-wetten : van 22 Augustus 1934 over het vroegtijdig terugbetalen van geldleeningen;

van 31 October 1934 betreffende de verbreking der huurovereenkomsten en de beperking der huurprijzen;

van 29 Januari 1935 over de vermindering der intresten en het regelen der annuïteiten bij hypothecaire leeningen.

Het staat onomstootbaar vast dat, zonder het uitdrukkelijk en soms drastisch ingrijpen van den wetgever, de rechtspraak ter zake, de huidige economische crisis op zichzelf in aanmerking nemende, de leus « pacta sunt servanda » uit eigen beweging verkrachtende, nooit de theorie der onvoorziene om-

standigheden zou aangenomen, toegepast en bekrachtigd hebben.

Hieruit blijkt dan hoe weinig omlijnd en onvast de grenzen zijn van deze theorie, en hoe licht zij zouden kunnen verschoven worden naar gelang de sociale of politieke strekkingen van het oogenblik.

Het aldus veelvuldig ingrijpen van den wetgever op menig gebied toont aan hoe de verkeerde opvatting ingang heeft kunnen vinden, volgens de welke de theorie der onvoorziene omstandigheden en het begrip « misbruik van recht » twee zelfstandige en uiteenlopende stelsels vormen, waar in werkelijkheid de eerste theorie slechts eene toepassing, een aanhangsel is van het hoofdbegrip « misbruik van recht ».

Het misbruik van recht beschouwd onder het oogpunt van de ten uitvoerlegging der verbintenissen, kan aldus worden ingeroepen wanneer de « intentio » van het subject, de abnormaliteit der uitoefening van een recht doet blijken.

Zal zich schuldig maken aan misbruik van recht de kooper, die het recht heeft de koopwaren al dan niet te aanvaarden, nochtans de agreeatie zou weigeren uit louter willekeur of stelselmatige kwaadwilligheid.

Andere voorbeelden vindt men bij de vleet; het volstaat echter in dit blad door eene samenvatting het vraagstuk in zijne breede trekken te schetsen.

De theorie van het misbruik van recht doet zich voor als een begrip dat betrekkelijk vaag en noodzakelijkerwijze niet scherp kan afgebakend worden en dat het doel nastreeft het onvoorwaardelijk, onbepaald en ongepast uitoefenen der individueele rechten tegen te werken.

Het daarmede beoogde en gemikte eindresultaat is een verzoenen en samensmelten der dikwijls uiteenlopende concepten van absoluut recht en van billijkheid; het gevaar dat in hun werking schuilt is de soms moeilijk, en vaak willekeurige beoordeeling van de noodzakelijkheid hunner toepassing.

PAUL DE SCHRIJVER,
Advocaat, Antwerpen.

UITGEGEVEN DOOR HET "RECHTSKUNDIG WEEKBLAD"

Prof. Mr René VICTOR : Het belang van de Nederlandsche wetenschap voor de algemeene rechtstheorie fr. 7,50
Mr F. WITTEMANS : Wederzijdsche rechten en plichten der echtelieden fr. 30,—
Mr R. VAN LENNEP : De werklozenverzekering in België fr. 30,—
Victor LEEMANS : Carl Schmitt fr. 25,—
Mr J. DE WEERDT : Samensmelting van handelsvennootschappen fr. 35,—

Prof. Mr Robert VANDEPUTTE : Het begrip van het politiek misdrijf in het Belgisch recht fr. 30,—
Prof. Mr Robert VANDEPUTTE : De nieuwe Duitse wetgeving fr. 18,—
Mr R. VAN LENNEP : De motiveering van vonnissen en arresten fr. 25,—
Dr Maria DE LANGHE : De Italiaansche « Stato Corporativo » fr. 18,—
« De Sikkels », Kruishofstraat, 223, Antwerpen.

RECHTSPRAAK

VOORWAARDEN VAN EERROOF

HOF VAN BEROEP TE LUIK.

5e Kamer. 25 Januari 1935.

Voorzitter : M. Lambrichts.
Raadsheeren : MM. Elens en Claessens.
Advocaat-Generaal : M. Hauben.
Pleiters : Mters Dumont en Devis.

EERROOF. — VOORWAARDEN. — KWAAD OPZET.

Kan niet beschouwd worden als het wanbedrijf van eerroof het feit dat in een gemeenteraadzitting, naar aanleiding van het aanstellen van een schepen, een gemeenteraadslid beweert dat in de onderneming van dezen candidaat-schepen tijdens den oorlog voor de Duitschers werd gewerkt.

Al staat het vast dat de candidaat-schepen heeft genoten van een bevel van niet-vervolg, toch is het volkomen aannemelijk dat een gemeenteraadslid de omstandigheden, die destijds het voorwerp van het rechterlijk onderzoek hadden uitgemaakt, bekend maakt.

Er dient aangenomen, dat zulks geschied is in het belang van de gemeente en het kwaad opzet vereischt door de wet voor een wanbedrijf van eerroof is niet aanwezig.

Op. Min. en Erfgenamen A. t/ B.

Beticht van te Crainhem, kanten van Sint Joost ten Noode, op 10 Januari 1933 eerroof jegens A., gepleegd te hebben.

1. Gezien door het Hof het vonnis waartegen beroep is, in de Vlaamsche taal uitgesproken den 26 Juni 1933 door de boetstraffelijke rechtbank van Brussel, eenige rechter, hetwelk de betichting bewezen verklaart en betichte veroordeelt met opschorsing van drie jaren, tot een maand gevangenisstraf en tot 26 frank boete, gebracht op 182 frank subsidiairlijk acht dagen gevang en tot de kosten beloopende in het geheel de som van 169,16 frank.

Veroordeelt betichte aan de burgerlijke partij te betalen de som van één frank met de rechterlijke instreken en de kosten beloopende 3 frank.

Bij toepassing der art. 40, 443, 444, 450 S. W. B. 194 S. V. W. B. Wet 27 December 1928, 9 Wet 31 Mei 1888.

2. Gezien de beroepen tegen dat vonnis aangetekend.

3. Gezien het arrest van het Hof van beroep van Brussel, in dagteekening 18 December 1933, hetwelk, gezien art. 443, 444, 450, 40 S. W. B. 1. Wet 27 December 1928, 9 Wet 31 Mei 1888, 194 Strafvorderingswetboek en 85 van het Strafwetboek, doet het vonnis a quo te niet in zoover het betichte verwijst in een gevangenisstraf van één maand en eene geldboete van 26 frank + 60 deciem en of eene vervangende gevangenisstraf van 8 dagen met een uitstel van drie jaren; wijzigende dienaangaande, veroordeelt betichte tot eene boete van honderd frank, ge-

bracht op 700 frank, subsidiairlijk een gevangenisstraf van één maand en beslist met eenparigheid van stemmen dat er geen plaats grijpt aan betichte een uitstel te vergunnen; bevestigt voor het overige het bestreden vonnis en verwijst betichte in de beroepskosten der publieke vordering beloopende in 't geheel 83,91 frank.

4. Gezien het arrest van het Verbrekingshof onder dagteekening van 14 Mei 1934 hetwelk bovengemeld arrest van het Hof van Brussel verbreekt, de kosten van verbreking ten laste der burgerlijke partij legt en de zaak verzendt naar het Hof van beroep van Luik.

Gehoord, in zijn verslag den heer Elens, Raadsheer. Den betichte in zijn verhoor.

De burgerlijke partijen in hunne besluiten ontwikkeld door Mter Custers advocaat.

M. Hauben advocaat-generaal in zijne vorderingen.

Betichte in zijne besluiten en middelen van verdediging ontwikkeld door Mters Dumont en Devis advocaten, pleitende in de Fransche taal op aanvraag van betichte.

Na er over beraadslaagd te hebben :

Gezien het arrest van het Hof van Verbreking in dato 14 Mei 1934, de zaak voor het Hof van Beroep te Luik verzendende;

Gezien het bestreden vonnis der Correctionneele Rechtbank van Brussel uitgesproken, den 26 Juni 1933 ;

Overwegende — de burgerlijke partij A., overleden zijnde — dat de burgerlijke rechtsvordering door dezen ingespannen, behoorlijk hernomen en voortgezet is door de verscheidene erfgenamen van voormelden A., die voor het Hof besluiten hebben genomen;

Overwegende dat de genaamde A., die verstek doet, alleenlijk ter zake geroepen is door het Openbaar Ministerie als gebeurlijk verantwoordelijk voor de kosten en zich niet aansluit bij de andere burgerlijke partijen.

Overwegende dat uit het onderzoek voor het Hof gedaan blijkt, dat betichte B., den 10 Januari 1933, ter publieke zitting van den gemeenteraad van Crainhem, woorden heeft uitgesproken die op het volgende neenkomen : «A..., heeft gedurende den oorlog voor » de Duitschers gewerkt. Hij heeft Stockelbosch voor » hen afgezaagd. Dat hout was voor het front » bestemd »;

Overwegende — gezien de tegenstrijdigheden die terzake bestaan — dat het niet bewezen is dat B., verdere belanghebbende woorden zou uitgesproken hebben en ook niet dat B.'s verklaring, in 't bijzonder, voor 't aanwezig publiek bestemd was;

Overwegende dat uit de besluiten der burgerlijke partijen en uit den uitleg in hunnen naam ter zitting van het Hof gedaan, vloeit dat in de zagerij A., gedurende den oorlog, wel feitelijk, gewerkt geweest is ten bate van de Duitschers; dat wel is waar, volgens de burgerlijke partijen — die overigens op een, ten voordeele van A., bevel van buitenvervolginstelling mogen steunen — dit werk zou geschied zijn onder den dwang eener opvordering van wege de Duitse Macht;

Maar dat uit die bekentenissen ook volgt dat de

bewering van B... toch niet een louter verzinsel is, omstandigheid die, indien ze bewezen was, het kwaadwillig inzicht der aantijging ook zou bewezen hebben.

Overwegende verder, dat uit het onderzoek blijkt dat de betwiste woorden uitgesproken werden wanneer er moest gestemd worden over de aanstelling van schepenen en nadat betichte aan den Burgemeester toelating gevraagd en bekomen had — volgens de in voege zijnde verordeningen — om zijne opwerpingen voor te brengen tegen de kandidaat-schepenen A... en T...

Overwegende dat het feit dat in eene inrichting door een kandidaat schepenen uitgebaat, werk verricht geweest is ten bate van den vijand, ontegensprekelijk in overweging dient genomen te worden alvorens over te gaan tot de samenstelling van een schepencollege; dat zelfs wanneer een kandidaat buiten vervolging gesteld geweest is voor wat het penaal geding betreft, het, desniettemin, niet zonder belang kan zijn de omstandigheden na te gaan en te bespreken in dewelke dit geschiedde om te onderzoeken of de kandidaat wel met de gevergde «kieschheid» heeft gehandeld.

Overwegende aldus dat uit het voor het Hof gedane onderzoek spruit dat de woorden door betichte uitgesproken een nuttig verband hadden met de taak aan den gemeenteraad van Crainhem opgelegd, wanneer zij voorgebracht werden en ook wanneer betichte akte vroeg van zijne verklaring die hij toen herhaalde om ze te laten boeken in het proces-verbaal der zitting.

Dat uit deze omstandigheid vloeit dat het niet bewezen is dat zij uitgesproken werden met het kwaadwillig inzicht door de wet vereischt om eene aantijging strafbaar te maken; maar wel integendeel om te voldoen aan een recht en eene verplichting van zijne hoedanigheid van gemeenteraadslid.

Om deze beweegredenen :

Het Hof, alle verdere en tegenstrijdige besluiten der partijen verwerpende als ongegrond zijnde en zonder verband met de feiten. Hervormt het bestreden vonnis; spreekt betichte vrij, ontslaat hem van de verscheidene veroordeelingen tegen hem uitgesproken en verzendt hem zonder kosten van het geding.

Wijst de burgerlijke partijen van hunnen eisch af; veroordeelt hen ieder in evenredigheid met hunne rechten als erfgenaam van A. Ed., tot al de kosten van het burgerlijk geding, zoowel in eersten aanleg als in beroep.

[Veroordeelt hen alsmede bij verstek A., in dezelfde evenredigheid als hierboven tot al de kosten van het penaal geding, zoo in eersten aanleg als in beroep.

Vlaamsche Juristen
Abonneert U op het
RECHTSKUNDIG
WEEKBLAD !!!

ZAAKWAARNEMERS VOOR DE RECHTBANK

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE KORTRIJK

16 Februari 1935.

Voorzitter : M. J. Callewaert.
Referendaris : M. J. de Necker.
Pl. : Mr P. Roose.

ZAAKWAARNEMERS. — GEEN RECHT VAN VERTEGENWOORDIGING VOOR HANDELS-RECHTBANK.

Een zaakwaarnemer die er een beroep van maakt partijen voor de Rechtbanken te vertegenwoordigen, wordt door de Rechtbank van Koophandel niet aanvaard om voor haar de belangen eener partij te verdedigen.

Zoowel een lange traditie als onze positieve wetgeving voorbehouden het recht van vertegenwoordiging en verdediging voor de Rechtbanken van Koophandel aan de leden der balie. Enkel deze laatste verenigen de voorwaarden van bevoegdheid en rechtschapenheid om naar behooren de hun toevertrouwde belangen te verdedigen.

Opdat iemand zou beschouwd worden als zaakwaarnemer van beroep is het niet vereischt dat hij over een talrijke cliënteel zou beschikken; ook bij geringe cliënteel dient de zaakwaarnemer voor de Rechtbank geweerd te worden, omdat het de bedoeling geweest is van den wetgever het misbruik der beroepsgevolmachtigden te keer te gaan.

Curator faillissement Rosseel t/ Wwe Slos.

Aangezien Mter Roose, qualitate qua, vraagt dat de Rechtbank eerst zou onderzoeken of het billijk is den heer D... te aanvaarden als volmachtdrager van verweerster Benoni (Vandamme en hem toe te laten vóór de Rechtbank het woord te voeren, ter verdediging van verweersters belangen, gezien :

1° De volmacht niet geboekt is;
2° Dat de volmachtdrager het beroep uitoefent van zaakwaarnemer en
3° Dat hij afgevaardigde beheerder was eener maatschappij in failliet, waarvan het faillissement nog niet gesloten is.

Aangezien D..., opwerpt 1° dat zijne volmacht geboekt geweest is; 2° dat de rechtbank niet verklaren mag dat zij geene zaakwaarnemer als gevolmachtigde zal aanvaarden, zulke verklaring in strijd zijnde met het verbod ingeschreven in art. 5 van het Burgerlijk wetboek; 3° dat het middel dat Mter P. Roose q.q. laat gelden laattijdig opgeworpen is, daar het maar ingeroepen werd nadat bezorger besluiten ten gronde genomen had; 4° dat de rechtbank alleenlijk de aan-neming van deze volmacht dragers mag weigeren, die, volgens eene wettelijke bepaling eene partij niet mogen vertegenwoordigen of bijstaan; 5° dat hij niet als zaakwaarnemer moet aanzien worden, daar hij in drie jaren tijd slechts een gering getal geschillen behandeld heeft en anderzijds de regelmatige vertegenwoordiger is van verscheidene firmas.

1° **NOPENS DE ONTVANKELIJKHEID.**

Aangezien het middel opgeworpen door bezorger der failliet ontvankelijk is daar hij belang heeft te

weten indien ja dan neen schuldeischeres wettelijk vertegenwoordigd is.

Aangezien Meester Roose q.q. niet stilzwijgend verzaakt heeft aan dit middel door eerst besluiten ten gronde te nemen.

Aangezien immers vrouw Benoni Vandamme, Wwe Slos, op 28 Maart 1933 hare schuldvordering ingediend heeft.

Dat deze betwist werd door den bezorger der failliet op 14 April 1933.

Aangezien bezorger in zijn brief aan schuldeischeres de reden der betwisting liet kennen, wat dan ook vereischt wordt door de wet;

Aangezien de betwisting voor de rechtbank opgeroepen werd op 26 Januari 1935.

Aangezien op dat oogenblik een tusschengeschied zich voordeed, bezorger aan de rechtbank vragende D... niet aan te nemen als volmachtdrager en vertegenwoordiger van de Wed. Slos.

Aangezien de zaak verschoven werd op 9 Februari om aan den heer D... toe te laten besluiten te nemen nopens het incident of tusschengeschied.

Aangezien daardoor de rechtbank in geener mate den grond der zaak aangeraakt heeft.

Aangezien voor de handelsrechtbanken al de besluiten gelijktijdig, mondelings en ter balie genomen zijn, dat de schriftelijke besluiten door partijen onderling medegedeeld enkel ontwerpen zijn.

Aangezien de bezorger vóór de rechtbank, eerst en vooral het bestreden middel tegengeworpen heeft, zonder ten gronde te besluiten.

Dat het dus niet laattijdig was en ontvankelijk is.

II. TEN GRONDE.

° *Wat betreft het gebruik eener niet geboekte volmacht.*

Aangezien de volmacht aangeboden door den heer G. D..., behoorlijk geboekt geweest is;

2° *Wat betreft het niet aanstellen of aannemen door de rechtbank van den heer D... als gevolmachtigde van de Wed. Slos, om reden dat hij zaakwaarnemer is en ook afgevaardigde beheerder eener maatschappij, waarvan de failliet nog niet gesloten is;*

Aangezien art. 61 der wet van 18 Juni 1869, op de rechterlijke inrichting voorziet dat niemand voor de rechtbanken van koophandel, voor eene partij pleiten mag, tenzij hij daartoe toegelaten wordt door de partij, wanneer zij ter zitting tegenwoordig is, of indien hij drager is eener bijzondere volmacht.

Aangezien, krachtens art. 62 der zelfde wet alleenlijk de advocaten, pleitbezorgers en de personen vóór de rechtbank in iedere afzonderlijke zaak aangesteld mogen pleiten in hoedanigheid van machthebbers.

Aangezien luidens art. 428 van het boek der Burgerlijke rechtspleging partijen vóór de rechtbank van Koophandel in persoon verschijnen of mogen vertegenwoordigd zijn door een bijzondere gevolmachtigde.

Aangezien krachtens art. 7 van het reglement der rechtbank goedgekeurd door K. B. van eersten September 1927 en genomen bij toepassing der wet van 22 Juli 1927 «hij die verschijnt als gemachtigde van een der partijen moet door de rechtbank in 't bijzonder aangesteld zijn».

Aangezien de bepalingen van art. 62 der wet van 18 Juni 1869 letterlijk hernomen geweest is door art. 3 der wet van 11 Februari 1925, dat art. 9 van het boek van burgerlijke rechtspleging aanvult.

Aangezien het blijkbaar is dat de wetgever de advocaten heeft willen bevoordeelen in het optreden voor de rechtbanken van Koophandel, als raadsman der partijen en de vrije keus der partijen voor wat betreft het verschijnen door bijzondere volmachtdragers heeft willen inkrimpen en beperken.

Dat daardoor de wetgever een dubbel doel beoogd heeft, eerst aan partijen de verdediging hunner belangen door vakmannen te vergemakkelijken en dan, gezonde toestanden te scheppen met aan de rechtbanken toe te laten den toegang tot de balie te beletten aan diegenen welke zij of onbevoegd of onwaardig achten.

Aangezien daardoor de wetgever getrouw gebleven is, aan, sedert lange jaren aangenomen begrippen. Dat het immers blijkt uit de Ordonnanciën van den Raad van Vlaanderen van 20 April 1624 en 26 September 1667 — Placaard-Boek van Vlaanderen, boekdeelen II en III — dat toen reeds maatregelen genomen werden om de tusschenkomst van de zaakwaarnemers in de rechterlijke geschillen te vermijden.

Aangezien dit voorrecht der advocaten door menigvuldige en gegronde redens gewettigd wordt;

Dat de advocaten aan de rechtsplegingen waarborgen geven, welke deze bij gewone gevolmachtigden niet kunnen vinden, zooals het blijkt uit de korte proef gedaan in het verleden, wanneer na het afschaffen der advocaten en advocatenorde, door de wet van 2 September 1790 de partijen zich moesten wenden tot de «défenseurs officieux» om bijgestaan te worden en uit het bestaan in naburige landen van «proces-agenten» en «agrées».

Aangezien deze waarborgen de volgende zijn:

De advocaat om ingeschreven te worden op de naamlijst der orde, moet het diploma van doctor in de rechten verworven hebben, hetgeen van hem vergt, buiten het volgen der volledige humanioraklassen of het afleggen van een toelatingsexamen bij de intrede der hogeschool, vijf volledige studie jaren ter hogeschool, met ieder jaar een overgangsexamen, en een eindexamen voor het bekomen van het diploma van doctor in de rechten;

Daarna moet de advocaat drie jaren lang een proeftijd onderstaan, onder de leiding van een zijner ouderen, die, ten minste sedert tien jaar ingeschreven is op den naamlijst der orde en zoo eene grondige praktijk heeft.

De advocaat moet eenen eed afleggen in handen van den eersten voorzitter van het hof van beroep en in het bijzijn der eerste kamer van het hof, in wiens gebied de rechtbank zetelt, waarbij de advocaat zal ingeschreven worden. Het is hem, door zijn eed, niet toegelaten gelijk welk middel te gebruiken, en op gelijk welke manier op te treden, en door zijnen eed is hij gebonden.

De advocaat moet ingeschreven worden op de naamlijst der orde der advocaten, hij heeft zekere beroepspligten — bijvoorbeeld het gratis bijstaan der onvermogenen — en moet zekere beroepsregelen naleven, hij hangt af van een tuchtraad, die dwangmaatregelen mag nemen tegenover hem, en door het toepassen van sancties het overtreden van beroepsregelen mag beteugelen, ook wanneer deze overtredingen niet in strijd zijn met de strafwet.

Aan den advocaat zijn handelszaken verboden, hij mag geen zakenkantoor uitbaten of het beroep van zaakwaarnemer uitoefenen, hij mag geen forfaitaire akkoorden sluiten.

De advocaat is lid van een orde die van houdsher bestaat, hem een korpsgeest inboezemt, en hem opwakkert door zijne handelwijze en zijn gedrag het verworven prestige der orde te behouden.

In onze streken vindt men eene schets der advocaten inrichting van in 't begin der IXe eeuw, wanneer, Keizer Karel de Groote door een kapitaris van 't jaar 802 voorzag dat eene partij, welke onbekwaam was zich zelf te verdedigen, mocht beroep doen voor hare verdediging op «eene geleerde en bekwaame persoon» (zie A. Crets *De la profession d'avocat en Belgique avant la révolution française*).

Tot in de XVIe eeuw, liet de Raad van Vlaanderen het recht toe te pleiten aan advocaten die geene volledige hoogeschoolstudies gedaan hadden. Op 7 Februari 1587, door een placcaerd van Philips II, werd het beroep van advocaat niet meer toegankelijk aan diegenen welke geen licentiaat waren der hoogeschool van Rome of eener hoogeschool in het land.

Onder Albrecht en Isabelle werden de studiejaren welke leiden tot het licentiaat vastgesteld op vier.

Eene ordonnantie of bevel van den Hooge Raad van Mechelen gedagteekend van 24 Maart 1660 eischt van den advocaat het jaarlijks afleggen van eenen eed waardoor hij onder meer beloofde van «de hem toevertrouwde sommen niet meer dan acht dagen achter te houden onder voorwendsel van eereloon».

De advocaten, van oudher, mieken deel van een «Corpus» beheerd door een deken en bijzitters genoemd «deken ende eed» (vide de openingsrede van procureur-generaal Van Elewyck uitgesproken op 15 September 1928. Door de wet van 2 September 1790, werden de advocaten afgeschaft en art. 10 dezer wet betitelt ze: «les ci-devant avocats». In hunne plaats kwamen op; om partijen bij te staan bij de rechtbanken, volmachtdragers, welke geene rechtsstudies gedaan hadden, en welke genoemd werden «défenseurs officieux».

De misbruiken dezer afschaffing waren zoo groot — de bedreigingen en stokslagen werden gebruikelijke argumenten — dat door de wet van 22 Ventose jara XII de inrichting der advocaten en hunne inschrijving op eene naamlijst hersteld werd en door het dekreet van 14 December 1810, houdende reglementeering van het beroep van advocaat, een reglement en tuchtregelen voor de advocaten vastgesteld werden.

Aangezien uit deze uiteenzetting blijkt dat de wetgever sedert eeuwen de advocaten aanzien heeft als de natuurlijke medewerkers van de rechters voor het verzekeren eener goede rechtsbedeeling.

Dat dit, in volgende bewoordingen, op passende wijze uiteengezet werd in het voorafgaande gedeelte van het dekreet van 14 December 1810. «Lorsque nous nous occupons de l'organisation de l'ordre judiciaire et des moyens d'assurer à nos cours la haute considération qui leur est due, une profession dont l'exercice influe puissamment sur la distribution de la justice a fixé nos regards; nous avonds en conséquence ordonné par la loi du 22 ventose an XII le rétablissement du tableau des avocats, comme un des moyens les plus propres à maintenir la probité, la délicatesse, le désintéressement le désir de conciliation, l'amour de la vérité et de la justice, un zèle éclairé pour les faibles et les opprimés bases essentielles de leur état.»

Aangezien, indien de wetgever aan eenieder toelaat zijne eigene zaak te pleiten en ook toelaat voor zekere rechtbanken te verschijnen door gevolmachtigden, hij

geenszins wil, dat, onbevoegde personen, daarvan een beroep zouden maken.

Dat het juist daarom is, dat hij vereischt dat de gevolmachtigde zou aangesteld of aanvaard worden door de rechtbank als wanneer advocaten op pleitbezorgers niet bijzonderlijk moeten aanvaard worden, hetgeen spruit uit het verslag van den heer Orts, verslaggever, der wet van 18 Juni 1869 die zegt: «En dehors des avocats et des avoués le mandataire doit être agréé dans chaque cause et spécialement par le tribunal. Cette innovation semble bonne. L'agrégation devant être spéciale et pour chaque cause, les tribunaux de commerce ne pourront créer une sorte d'officiers ministériels aux fonctions permanentes et privilégiées, ainsi que cela se pratique dans un pays voisin. D'autre part, l'agrégation permettra d'écarter de la barre les gens tarés...»

Aangezien dus de rechtbank tegen den geest der wet zou gaan, moest zij gewoonlijk als gevolmachtigten zaakwaarnemers aanvaarden, welke beroepshalve cliënten vóór de rechtbank zouden bijstaan.

Aangezien immers de zaakwaarnemers geene der waarborgen geven, welke van een advocaat vereischt worden.

Dat zij geene rechtsstudies gedaan hebben.

Dat zij niet onder het toezicht van een tuchtraad staan en geene beroepsregelen moeten volgen.

Dat zij bijvoorbeeld met de partijen een «pactum de quod litis» mogen sluiten wat aan de advocaten verboden is sedert 1742, dat zij de cliënten ten huize mogen bezoeken en deze mogen opzoeken in herbergen, kroegen en openbare plaatsen, wat hetzelfde placcaerd van 24 April 1742 aan de advocaten reeds verbood, dat zij niet gehouden zijn hunnen bijstand aan de onvermogenen te presteeren zonder vergoeding, dat zij, in een woord, niet gehouden zijn door de beroepsregelen der advocatenorde, waarvan procureur-generaal Van Elewyck zegde «Bien des règles qui régissent le barreau d'autrefois subsistent encore, d'autres ont disparu parce que surannées. Je crois toutefois ne pas m'aventurer en affirmant que les principales celles que je pourrais appeler fondamentales subsistent toujours. Celles qui concernent la vie privée, la dignité professionnelle, le désintéressement, la modération, la loyauté dans les moyens à employer par des adversaires en présence la confraternité même, sont toujours en honneur. Elles n'ont pas été inventées ou édictées à partir du moment où le Barreau a vraiment constitué un ordre dans nos contrées, elles remontent à plus haut, tant il est vrai de dire qu'à toute époque chez nous le Barreau a été, à juste titre, considéré comme une élite dans la société (Van Elewyck: *L'avocat au Conseil de Flandre*, II)».

Aangezien het dus niet billijk is de zaakwaarnemers als gewone raads mannen vóór de rechtbank te aanvaarden, zelfs indien zij dragers zijn van eene bijzondere lastgeving, maar dat het raadzaam is het verschijnen door bijzondere zaakgelastigden te beperken volgens de rechtspraak der rechtbank van Koophandel van Brussel (Rechtbank van Koophandel, Brussel, 19 Januari 1912) bij de gevallen waar de handelaars of maatschappijen vertegenwoordigd worden door bedienden welke gewoonlijk ten hunnen dienste zijn.

Aangezien D..., tevergeefs tegenwerpt dat de beslissing welke gevraagd wordt, hem niet aan te

nemen of te aanvaarden, in strijd ware met art. 5 van het B. W.

Aangezien dit art. 5 toepasselijk is aan het beschikkend gedeelte der vonnissen maar niet aan dit gedeelte der vonnissen inhoudende de beweegredenen, en waarin de rechter, in algemeene bewoordingen de principen en stelsels mag uiteenzetten, welke hij in 't bijzonder zal toepassen aan het, aan de rechtbank voorgelegd geval of «casus».

Aangezien niet gevraagd wordt dat de rechtbank zou zeggen voor recht dat zaakwaarnemers niet als gevolmachtigden mogen optreden vóór de rechtbank maar wel dat de rechtbank den heer D... niet zal toelaten vóór haar te verschijnen als zaakgelastigde van de weduwe Slos.

Aangezien D... het stelsel verdedigt, volgens hetwelk art. 62 der wet van 1869 aan de rechtbank niet toelaat naar willekeur de personen te aanvaarden of niet te aanvaarden die, dragers van eene volmacht, zich aanbieden om te pleiten voor eene partij.

Dat hij beweert dat de rechtbank enkel de toelating mag weigeren aan diegenen, die, volgens de wetten in voege, niet mogen derde personen vertegenwoordigen, als volmachtdragers of verdedigers voor de rechtbank, 't is te zeggen de personen begrepen in art. 174, 184 en volgende der wet van 1869, op de rechterlijke inrichting, in art. 592 der wet op de faillissementen en art. 86 van het boek van burgerlijke rechtspleging.

Aangezien het blijkt uit den tekst van art. 62 der wet van 1869 alsook uit de memorie van toelichting en de verslagen dat de rechtbank van Koophandel in dit geval over eene willekeurige macht beschikt.

Aangezien het verslag van den heer Orts duidelijk zegt dat de wetgever onder meer, daardoor het misbruik der beroepsgevolmachtigden heeft willen te keer gaan.

Aangezien de heer D... nog beweert dat hij geen zaakwaarnemer is, om reden dat hij enkel twee of drie zaken, tot op heden, behandeld heeft.

Aangezien de hoedanigheid van zaakwaarnemer niet afhangt van het getal behandelde zaken, dat de heer D... dus best zaakwaarnemer zijn kan, alhoewel hij tot nu toe maar over eene geringe cliënteel zou beschikken.

Aangezien, moest hij zelf geen zaakwaarnemer zijn, dit argument niet doeltreffend ware in zake.

Aangezien het vast staat dat de wetgever heeft willen beletten dat onbevoegde mensen, van het vertegenwoordigen der partijen voor de rechtbanken een beroep zouden maken.

Aangezien het daarom is, en om dien wensch te beantwoorden, dat de rechtbank het billijk acht alleenlijk aan te stellen of aan te nemen, de volmachtdragers die door een nauwe band aan de vertegenwoordigde handelszaak of persoon verbonden zijn, zooals bloedverwanten, bedienden, die uitsluitelijk in hun dienst staan, deelgenooten enz.

Aangezien het onbetwistbaar is, en ook niet geloofchend, dat zulk een band niet bestaat tusschen den heer D... volmachtdrager en de lastgeefster vrouw Slos.

Aangezien de heer D... eindelijk beweert dat schuldeischeres Slos zich tot hem gewend heeft uit bezuinigingsredenen, om de kosten van een advocaat te besparen.

Aangezien de onvermogens den rechterlijken bijstand kunnen verkrijgen, 't zij voor al, 't zij voor een

gedeelte der kosten, dat daarbij de tuchtraad het recht heeft in te grijpen in geval van overdrevene eischen op eereloon vanwege een advocaat.

Dat zulke redenen dus niet moeten aangenomen worden.

Aangezien het billijk is aan de vrouw Slos tijd te laten om, zoo zij het wenscht een raadsman te verkiezen.

Om die redenen,

De Rechtbank alle verdere besluiten verwerpende; Zegt dat de heer G. D., door haar niet aangenomen wordt om als lasthebber het geschil der vrouw Slos te pleiten voor de rechtbank.

Verzendt de zaak ter zitting van 2 Maart 1935.

Kosten voorbehouden.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

4de Kamer. — 27 April 1934.

Voorzitter : M. Delvaux.

Op. Min. : M. Sulzberger, plv. rechter.

Pleiters : Mters Wittermans, Van den Bergh en Van Reeth.

VEREENIGING ZONDER WINSTGEVEND DOEL. — BEHEERDERS. — MANDAAT. — VOORTZETTING.

De beheerders zijn mandatarissen der vereeniging en als dusdanig steeds verplicht de belangen van hun lastgevers voor oogen te houden en ze moeten gebeurlijk hun mandaat voortzetten zoolang het belang der hun toevertrouwde zaak het vereischt.

C. O. O. t/ M. J. V. R. en R.

Gezien de stukken des gedings in den gebruikelijken vorm voorgebracht, namelijk de inleidende dagvaarding behoorlijk geboekt, beteekend in dato 9 October 1930, door het ambt van deurwaarder Van Elsacker, te Antwerpen, alsook het vonnis van 10 Februari 1933 door de 4^e kamer der rechtbank van eersten aanleg van Antwerpen, geveld en waarvan eene kopy is voorgebracht.

Aangezien de Commissie van Openbaren Onderstand bij voormeld exploit de Nielsche vereeniging alsmede de aankoopers deed dagvaarden ten einde voor recht te hooren verklaren dat de eerste verweerster in vereffening dient gesteld te worden en om den gesloten verkoop ongeldig en zonder waarde te hooren verklaren;

Aangezien het eerste gedeelte der vraag zijn beslag kreeg door het hoogervermeld vonnis van 10 Februari 1933, hetwelk terzelfdertijd aan aanlegster in overweging gaf, of het niet verkieslijker ware, eindelijk hare toestemming tot den verkoop te geven en vermits aanlegster aan haren eisch niet verzaakt, dient alleen de vraag tot nietigverklaring van den bewusten verkoop te onderzoeken;

Aangezien er dient opgemerkt te worden dat voorwat dat punt van eisch betreft, het vonnis wegw kwestie over den grond der zaak niet heeft beslist, immers heeft de rechtbank aan aanlegster gevraagd haar belang te doen kennen om de nietigverklaring te bekomen, zonder nochtans formeel tenminste in het beschikkend gedeelte van het vonnis haar gevoelens te uiten, over de gegrondheid van dezen eisch;

Er kan dus ter zake geen spraak zijn van gewijsde

en het geschil komt voor de rechtbank in zijn geheel;

Aangezien de eerste opwerping door aanlegster gemaakt tegen de geldigheid van den verkoop hierin bestaat dat op het oogenblik der verkooping het mandaat der beheerders verstreken was en zij bijgevolg niet meer gerechtigd waren tot den litigieuze verkoop over te gaan; hunne benoeming geldig voor een termijn van vijf jaar dagteekende inderdaad van 1923 en de verkooping had in April 1930 plaats gegrepen, zonder dat er in hunne herbenoeming of vervanging was voorzien geworden;

Aangezien het onbetwistbaar is dat in 1928, het mandaat der beheerders een einde nam, het even zeker is, dat bij gebrek aan vervanging zij niet alleen het recht maar den plicht hadden, hunne bediening voort te zetten, totdat de nieuwe beheerders hunne taak zouden overnemen; Beheerders inderdaad, zijn de mandatarissen der maatschappij en als dusdanig staan hunne rechten en plichten geschreven in het burgerlijk wetboek; zij zijn steeds verplicht de belangen van hunne lastgevers voor oogen te houden, en de zaak waarmede zij gelast zijn, niet zonder vertegenwoordigers te laten, en moeten zelfs wanneer het termijn verstreken is, hun mandaat voortzetten zolang het belang der hun toevertrouwde zaak het vereischt;

Aangezien overigens indien na 1928, geen der beheerders nog het recht had, eenigen akt van beheer te stellen, dan had aanlegster krachtens artikel 5 der wet van 27 Juni 1921 op de maatschappijen zonder winstgevend doel, toch het recht de algemeene vergadering bijeen te roepen om te voorzien in de herbenoeming of de vervanging der beheerders. Zij heeft het niet gedaan, en draagt diensvolgens een deel der verantwoordelijkheid in het gebeurde;

Aangezien aanlegster een tweede middel doet gelden te weten, dat de verkoop gesloten is geweest zonder de toestemming der provincie (vertegenwoordigd door den heer Goris) en van aanlegster (vertegenwoordigd door den heer Vermeulen) en dit in strijd met art. 14 par. 3 der statuten.

Aangezien het uit de bestanddeelen der zaak blijkt dat beide beheerders hunne toestemming om over te gaan tot de kwestieuze verkooping, hebben gegeven, wel is waar werd deze toestemming niet in den gebruikelijken vorm gegeven, maar vermits er geen bepaalde vorm voorschreven is, waarin deze toestemming diende gegeven te worden, is het voldoende dat hun accoord op den dag der verkooping bestond;

Aangezien aanlegster doet gelden dat in elken staat der zaak, de heer Vermeulen de noodige macht niet bezat, om de noodige machtiging te verleen, daar zijne opdracht beperkt was tot «alle stukken te tekenen, zooals de akte der stichting, begrotingen, rekeningen enz.; «die uitsluitend de Nielsche Vereniging tot bevordering der Volksgezondheid betreffen;

Aangezien de volmacht aan den heer Vermeulen toegestaan, zich dus bepaalde tot de akten, die uitsluitend de eerste verweerster betreffen, en het is mogelijk dat het zoomin aan aanlegster als aan Vermeulen ooit in het gedacht gekomen is, dat deze laatste krachtens zijne volmacht gerechtigd was de kwestieuze toestemming te verleen;

Aangezien nochtans het uit de stukken des gedings niet gebleken is, dat eerste verweerster verwittigd is geweest van deze beperking, voor haar was Vermeulen de afgevaardigde zonder eenige beperking in zijne

volmacht, en indien het waar is, dat de lastgever niet gehouden is buiten de grenzen van het verleende mandaat, dan is het toch even waar, dat indien de partijen die met de gevolmachtigden handelen, deze handelingen inroepen kunnen, wanneer er hen geene kennis gegeven werd van eenige beperking en zij, zooals in dit geval, noodzakelijkerwijze in de meening moesten verkeeren, dat de verleende volmacht onbegrensd was;

Aangezien ten slotte het antwoord van aanlegster op de uitnoodiging vervat in het vonnis van 10 Februari 1930, «of het niet zou betamen, bijzonderlijk wegens de inzakking der huidige grondprijzen den kwestieuze verkoop goed te keuren, in het belang van eerste verweerster als onvoldoende voorkomt; immers is het niet aan te nemen dat de gronden in April 1930 verkocht, hedendaags, gelet op de crisisperiode een hoogen prijs zouden bereiken;

Opvallend is het, in dat opzicht, dat aanlegster het voorstel van de Rechtbank van deskundigen te benoemen, om dit punt vast te stellen, geweigerd heeft, zooals het blijkt uit hare mondeling verklaring de de dato 2 Maart 1934;

Aangezien in de veronderstelling dat de verkoop zou nietig verklaard worden, dan behoort de grond nog aan eerste verweerster, en het komt als zeer onwaarschijnlijk voor, dat aanlegster over de geldelijke middelen zou beschikken, om alleen, zonder tusschenkomst van den Staat of de provincie het oprichten van een sanatorium waar te nemen;

Voorwat de tegeneisch betreft;

Aangezien tweede, derde en vierde verweerders een tegeneisch hebben ingesteld strekkende aanlegster tot schadevergoeding te hooren veroordeelen daar zij belemmerd werden op de litigieuze gronden te bouwen;

Aangezien de weigering der toelating tot bouwen niet de daad is van aanlegster, maar wel der gemeente en in beroep der Provincie, dat aanlegster niet kan aansprakelijk gesteld worden voor de schade door haar aan verweerders verricht, daar deze schade het onrechtstreeksch gevolg is van haren eisch, dewelke bovendien niet als tergend of roekeloos mag aanzien worden;

Om deze beweëgrenenen,

De rechtbank,

Alle verdere of tegenstrijdige besluiten van de hand wijzende, gehoord het advies van Mr Sulzberger, plaatsvervangend rechter dd. Procureur des Konings, gegeven ter openbare zitting;

Verleent akte aan verweerders, dat zij verschijnen onder voorbehoud van alle rechten, ook van beroep tegen het vonnis, en dat tweede verweerster haren tegeneisch beraamt voor wat de bevoegdheid betreft op meer dan 20.000 frank;

Wijst aanlegster af van haren eisch en verweerders van hunnen tegeneisch;

Verwijst aanlegster tot al de kosten die niet vereffend werden door het vonnis van tienden Februari 1900 drie en dertig.

NOTA. — Zie over deze zaak het eerste vonnis en het advies van den heer Van Hille, substituut, Procureur des Konings, in het Rechtskundig Weekblad 1933, n° 555 als ook een belangrijke nota van Mter Goedseels in de «Revue de Sociétés», 1933.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

3de Kamer. — 28 Juni 1934.

Voorzitter : M. Claeys.
 Rechters: MM. Van Hoecke en Buyck.
 Referendaris: M. Maraite.
 Pleiters: Mr Van Hecke t/ Mr Blanckaert.

VERZEKERING. - VERANDERING VAN WOONST VAN VERZEKERDE. — VERZUIM ZULKS AAN DE VERZEKERINGSMAATSCHAPPIJ TE MELDEN. — VERVAL VAN RECHT. — VERANTWOORDELIJKHEID VAN VERZEKERINGSMAKELAAR.

Indien de verzekerde verzuimd heeft, in tegenstrijd met een opgelegde verplichting, de verzekeringsmaatschappij er bericht van te geven dat hij van woning veranderd is, kan hem met recht schade-loosstelling worden geweigerd wegens een onheil overkomen in zijn nieuwe woning.

Om aanspraak te kunnen maken op vergoeding vanwege den makelaar door wiens bemiddeling de verzekering afgesloten werd en die kennis zou gehad hebben van die woonstverandering, zou de verzekerde eerst het bewijs moeten inbrengen dat hij hem last heeft gegeven de woonstverandering over te maken aan de verzekeringsmaatschappij, dat de makelaar die lastgeving aanvaard en verzuimd heeft te vervullen.

Meersman t/ N. V. Belgische Maatschappij van den Middenstand.

Aangezien eischer op 18n Maart 1925 bij de verzekeringsmaatschappij «Union de Paris» door bemiddeling van verweerster eene mondelinge overeenkomst afgesloten heeft ten einde tegen diefstal koopwaren tot een bedrag van 15.000 frank hetwelk op 20n Februari 1929 tot 25.000 frank verhoogd werd, te verzekeren.

Aangezien volgens de bewoordingen van gezegde overeenkomst uitdrukkelijk bedongen werd dat eischer, op straf van opschorsing der verzekering, elke verandering of wijziging welke den aard van het risico zou kunnen verwisselen, moest verklaren en doen bestatigen.

Aangezien zulke verplichting aan eischer namelijk opgelegd werd in 't geval waar hij verzekerde voorwerpen in andere lokalen dan deze waarin zij door het contract verzekerd waren, overbrengen zou.

Aangezien eischer een diefstal van 30.000 frank koopwaren waarvan hij op 23en October 1930 het slachtoffer geweest was, ter kennis van de verzekeringsmaatschappij «Union de Paris» gebracht heeft.

Aangezien deze laatste, te recht, den eischer weigert te vergoeden om rede dat hij verhuisd is zonder haar, overeenkomstig voornoemde voorschriften, er van verwittigd te hebben.

Aangezien eischer, te vergeefs, de verantwoordelijkheid der door hem geleden schade aan de nalatigheid van verweerster aantijgt en ten titel van schadevergoeding de som van 25.000 frank op grond van artikel 1382 van het B. W. opvoert dewijl hij, tegenover de stellige ontkenningen welke hem tegengeworpen worden, noch vaststelt noch aanbiedt vast te stellen dat hij verweerster gelast zou hebben om aan de maatschappij «Union de Paris» zijne woonstveran-

dering over te maken, dat verweerster dusdanige lastgeving aanvaard zou hebben en dat zij verwaarloosd zou hebben deze te vervullen (artikel 1315 B. W.);

Aangezien de eisch insgelijks op voet van artikel 1384 niet gegrond is dewijl verweerster ten stelligste betwist dat de heer Van de Velde haar bediende zou zijn en eischer daartegen noch bewijst noch aanbiedt te bewijzen dat er tusschen verweerster en den voormelden heer Van de Velde dien hij beweert aange-steld te hebben om aan de maatschappij «Union de Paris» zijne woonstverandering bekend te maken, een onderdanigheidsband bestaat.

Aangezien de heer Van de Velde overigens in feite geen bezoldigde bediende is die onder de bevelen, de leiding en het toezicht van verweerster werkt, maar slechts een makelaar die mits betaling van een commissieloon zich enkel beperkt den verzekeraar en den verzekerde in betrekking te stellen voor het sluiten eener overeenkomst (Handelsrechtbank Antwerpen 19 Maart 1934, *Rechtskundig Weekblad* 24n Juni 1934 bl. 799).

Aangezien artikel 1384 van het B. W. diensvolgens terzake niet toepasselijk is.

Om deze redenen:

De Rechtbank alle verdere of tegenstrijdige besluiten verwerpende, rechtdoende op den eenigen bundel van verweerster krachtens artikel 20 van haar reglement, verklaart eischer ongegrond in zijne vordering; wijst hem ervan af en veroordeelt hem tot de kosten des gedings.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

6de Kamer. — 9 October 1934.

Voorzitter: M. Adriaenssens.
 Referendaris: M. Marinis.
 Pleit.: Mrs Van der Cruyssen, Van Heurck en Maeterlinck.

I. OVEREENKOMST. — MANDATARIS. — GEEN UITDRUKKELIJKE VERMELDING. — VERMOEDEN DAT IN EIGEN NAAM GEHANDELD WERD. II. BEVRACHTING. — LADER. — LASTHEBBER VAN BEVRACHTER. — GEEN RECHTSVERBAND MET VERVRACHTER.

I. Iemand die een handelsovereenkomst afsluit zonder te vermelden dat hij enkel als tussenpersoon zou gehandeld hebben moet aanzien worden als hebbende de overeenkomst in eigen naam afgesloten.

II. De lader van goederen op een schip die handelt in opdracht van den bevrachter is enkel een lasthebber van dezen bevrachter. Er bestaat geen rechtsverband tusschen hem en den vervoerster.

Devree t/ Van Groeningen en Lesieur.

Gezien de geboekte dagvaarding, op 16 Maart 1933 aan verweerders betekkend en strekkende tot de veroordeeling van verweerders om aan aanlegger eene som van 500.— frank voor vier overligdagen van het schip «Augusta» door eerste verweerder door bemiddeling van den heer Clovin bevracht voor een vervoer van Coudekerque naar Neuss, lading in ont-

vangst te nemen bij tweeden gedaagde te Coudekerque;

Aangezien verweerders noch het feit noch het bedrag betwisten doch enkel beweren dat de rechtsvordering bij gemis aan rechtsverband niet ontvankelijk zou zijn:

I. Ten opzichte van de NV. V. F. Van Groeningen.

Aangezien deze verweerster ten onrechte beweert dat zij enkel als tusschenpersoon zou gehandeld hebben, dat verweerster inderdaad in de bevrachtingsovereenkomst niet als dusdanig vermeld wordt en dus, voor aanlegger, moet aanzien worden als hebbende het schip in eigen naam bevracht;

Aangezien verweerster ook ten onrechte opwerpt dat de heer Clovin die het schip bevrachtte handelende voor rekening van verweerster, nooit opdracht van deze laatste ontvangen heeft; dat de bevrachtingsovereenkomst ontstaan tusschen den heer Clovin handelende als voormeld en aanlegger in handen van verweerster is; dat deze die overeenkomst van den heer Clovin ontvangen heeft zonder eenige opwerping te maken noch aan Mr Clovin noch aan aanlegger en aldus aangenomen heeft dat de heer Clovin de macht had om te handelen zooals in de overeenkomst vermeld, dat wil zeggen in naam van verweerster.

Aangezien de vrachtingsvoorwaarden de toepassing voorzag van de algemeene bevrachtingsvoorwaarden van Antwerpen van 29 April 1927 die bedingen (art. 25) dat de vervrachter de betaling der overligdagen bij het laden ontstaan van den bevrachter eischen mag behoudens strijdige bepalingen; dat de overeenkomst geene bijzondere bepalingen betreffende de betaling der overligdagen bevat zoodat de overligdagen bij het laden ontstaan, volgens de bepalingen der overeenkomst, met recht van verweerster bevrachter geëischt worden;

II. Ten opzichte van Lesieur.

Aangezien de maatschappij verweerster enkel gehandeld heeft als lader (metteur à bord) en als dusdanig ook in de overeenkomst vermeld wordt;

Aangezien er voor den vervrachter een rechtsband bestaat tusschen dezen en den lader der goederen die slechts als lasthebber van den bevrachter handelt; dat de eisch tegen de maatschappij verweerster ingediend diensvolgens niet ontvankelijk is;

Om deze redenen.

De Rechtbank alle andere besluiten afwijzende, stelt de maatschappij Georges Lesieur et ses fils, buiten zake zonder kosten veroordeelt de NV. V. F. Van Groeningen om aan aanlegger ten titel van overligdagen de tegenwaarde in Belgische munt aan den hoogsten koers op den dag der betaling van vijf honderd Fransche frank te betalen alsmede de gerechtigde interesten en de kosten des gedings;

Verklaart het vonnis, kosten uitgezonderd, uitvoerbaar niettegenstaande alle verhaal en zonder borg.

VLAAMSCHE JURISTEN

Abonneert U op het «Rechtskundig Weekblad»

WERKRECHTERSRAAD VAN BEROEP DER PROVINCIEN ANTWERPEN EN LIMBURG. KAMER VOOR BEDIENDEN.

4 Februari 1935.

Voorzitter : M. Van Oekel.
Pleiters : Mters Lilar t/ Houben.

BEDIENDENCONTRACT. — ARTIKEL 12. — BEDOELING DER WOORDEN «DENZELFDEN PATROON».

Art. 12 der wet op het bediendencontract van 1922 dat een vooropzeg van 6 maanden voorschrijft ten voordeele van bedienden, die 10 jaren in dienst van «denzelfden patroon» zijn gebleven, vergt niet voor zijne toepassing dat bedoelden patroon dezelfde physische of juridische persoonlijkheid zou zijn gebleven gedurende 10 jaren. Het is ook van toepassing wanneer de «oorspronkelijke patroon», hetzij als physisch persoon, hetzij als juridisch persoon, betrokken blijft in opvolgentlijke omvormingen (versmeltingen of overdrachten) van het oorspronkelijk bedrijf, bij zooverre dat de betrokken bediende steeds in betrekking heeft gestaan met de aldus voortlevende bestanddeelen van het bedrijf.

Entreprises générales de construction Van Riel en Van den Bergh t/ A. Hellemans.

Beroep tegen een vonnis van 9 Mei 1934.

Gezien...

Gezien...

Aangezien het bestreden vonnis de beroepster heeft veroordeeld tot het betalen van 5.400 fr., zijnde het bedrag van 3 maanden loon, ten titel van bijkomende schadevergoeding voor opzeg en verder een deskundige-verslaggever heeft benoemd, rakende het bedrag van 1501,20 fr. gevorderd als aandeel in de winsten over het jaar 1931;

Aangezien de beroepster besluit tot de hervorming van het bestreden vonnis en afwijzing van de vordering, terwijl de beroepene besluit tot de eenvoudige bekrachtiging van het bestreden vonnis;

Aangezien het beroep, in zooverre het wordt gericht tegen de beschikking van het vonnis van 9 Mei 1934, waarbij, betreffende den eisch van 1501,20 fr. voor aandeel in de winsten, een deskundige is aangesteld geworden, gaat tegen een tusschenvonnis, en dat bij toepassing van art. der inrichtingswet op de Werkrechtersraden het beroep tegen zulkdanig vonnis niet ontvankelijk is, tenzij na- en gelijktijdig met het beroep tegen het eindvonnis;

Voor wat de bijkomende schadevergoeding voor beweerd ongewettigden opzeg betreft :

Aangezien de beroepene bevestigt meer dan 10 jaren als bediende in dienst te zijn geweest van de beroepster en hij, diensvolgens, bij toepassing van de wet van 1922, art. 12 op het Bediendencontract, kan aanspraak maken op een opzeg van 6 maanden, terwijl hem, wat wordt erkend, slechts 3 maanden opzeg is gegeven geworden;

Aangezien in het vonnis a quo wordt bevestigd dat de beroepene reeds vóór den oorlog, alleszins vóór het jaar 1924 in persoonlijken dienst was van de heeren Van Riel en Van den Bergh, vooraleer deze een vennootschap in gezamenlijken naam stichtten;

Dat de beroepster terecht laat opmerken, wat door

den beroepene niet wordt betwist, dat deze laatste, vóór zijne indiensttreding der vennootschap «Entreprises Générales Van Riel en Van den Bergh», gesticht in 1925, nooit in persoonlijke dienst is geweest van heer Van den Bergh; dat heer Van Riel, voor in 1925 in vennootschap te treden met heer Van den Bergh, in vennootschap was met zekeren heer Keurvorst;

Aangezien echter de feitelijke omstandigheden van de dienstverstrekking van heer Hellemans bij de opvolgentlijke firma's als volgt kunnen samengevat worden, in overeenstemming met de verklaringen en bekentenissen van de pleitende partijen:

Vóór meer dan 10 jaar voor zijne ontslag in 1933 uit de firma «N. V. Entreprises Générales de construction Van Riel en Van den Bergh», trad de beroepene in dienst bij heer Van Riel voor het opmaken van bestekken;

Nadien sloot heer Van Riel voornoemd eene associatie met heer Keurvorst voor steeds het aannemen van bouwwerken en heer Hellemans is in dezelfde hoedanigheid in dewelke hij voorheen werkte, bij heer Van Riel, alleen, in dienst gebleven en overgegaan tot deze nieuwe firma. In 19255 is de associatie Van Riel-Keurvorst door vervanging van den persoon van den heer Keurvorst door den heer Van den Bergh, omgevormd geworden, in de vennootschap in gezamenlijken naam: Van Riel en Van den Bergh». Heer Hellemans is steeds, ook in deze gewijzigde firma, zijn eersten patroon, heer Van Riel gevolgd en is in dezelfde voorwaarden als vroeger, aan hetzelfde werk van vroeger, aangesteld gebleven.

In 1929 is deze firma omgezet geworden in naamloze vennootschap onder de benaming: «N. V. Entreprises Générales de Constructions Van Riel & Van den Bergh», bij welke naamloze vennootschap de vroegere firma haar bedrijf met hebben en vermogen blijkt te hebben aangebracht en daarvoor 3000 op de 4000 aandelen te hebben aanbedeeld gekregen. Weer is Mr. Hellemans in deze omvormde firma als voorheen en in dezelfde voorwaarden, aan hetzelfde werk gesteld gebleven.

Op 29 April 1933 heeft de firma Van Riel & Van den Bergh voornoemd, eene eerste maal opzeg betekend aan Mr. Hellemans. Aan dien opzeg is echter geen gevolg gegeven geworden. Op 30 Juni 1933 echter is een nieuwen opzeg aan Mr. Hellemans betekend geworden met vooropzeg van 3 maanden en op einde September 1933 is ten slotte Mr. Hellemans ontslagen geworden.

Aangezien de beroepster tevergeefs aanvoert dat tengevolge van de opvolging van onderscheidene firma's voor dewelke Mr. Hellemans heeft gewerkt, deze laatste niet kan beweren aanspraak te maken op de toepassing in zijn voordeel van art. 12 der wet op het Bediendencontract van 1922; die eenen opzeg van 6 maanden uitvaardigt in voordeel van bedienden die 10 jaar of meer in dienst gebleven zijn van «denzelfden patroon».

Dat inderdaad, welke ook de omvormingen geweest zijn van het bedrijf in hetwelk de beroepene is getreden wanneer het nog onder den uitsluitelijken naam van Mr. Van Riel werd gedreven, het niet kan betwist worden dat Mr. Van Riel steeds het doorlopend bestanddeel heeft uitgemaakt door al de opvolgentlijke omvormingen der firma, en dat hij persoonlijk een overwegenden rol en leidende plaats in de opvolgentlijke firma's heeft waargenomen en als dusda-

nig steeds als bevelend patroon tegenover de bedienden, meer bepaaldelijk, tegenover beroepene heeft gestaan;

Aangezien in die omstandigheden de beroepene mag en moet aanzien worden naar den zin en den geest van art. 12 der voormelde wet van 1922, als zijnde gebleven in dienst van «denzelfden patroon» (Cfr. arrest van den Werkrechtersraad van Beroep van Antwerpen, dd. 19 Maart 1934).

Aangezien echter verder de beroepster aanvoert en bevestigt en aanbiedt te bewijzen door alle middelen van recht, dat de beroepene op 30 April 1933 den dienst van beroepster had verlaten en op 1 Juni 1933 opnieuw is in dienst genomen geworden, om op einde derzelfde maand met een opzeg van drie maanden te worden ontslagen en dat de opzeg van Juni dus geen einde zou gebracht hebben aan een dienstcontract dat 10 jaren duur heeft gehad.

Aangezien het den Raad gepast en nuttig voorkomt, hieromtrent door de persoonlijke verschijning van de pleitende partijen naderen uitleg te ontvangen, vooraleer ten gronde verder te beslissen;

Om deze redenen,

De Werkrechtersraad van Beroep, Kamer voor Bedienden:

Alle verdere en tegenstrijdige beslitselen verwerpende, verklaart het beroep regelmatig in den vorm en ontvankelijk; alvorens daarover verder ten gronde te vonnissen, beveelt dat partijen persoonlijk voor hem zullen verschijnen om ondervraagd te worden onder eed over de feiten van het geding, hierboven herinnerd. Voorbehoudt het lot der kosten tot na de uitspraak ten gronde.

VREDEGERECHT TE GEERAARDSBERGEN.

31 December 1934.

Vrederechter: M. De l'Arbre.

Pleiter: Mter Lefebure, voor den aanlegger.

PACHT MET TOELATING VAN EENE BARAK OP TE RICHTEN. — PACHT VAN MEER DAN NEGEN JAAR. — GEEN OVERSCHRIJVING. — IN VERKOOPAKTE, VERPLICHTEND EERBIEDIGEN VAN DEN PACHT. — PACHT GELDIG ENKEL VOOR LOOPEND TIJDPAK VAN NEGEN JAAR.

De pachtbrieven, in 't algemeen, om geldig te zijn tegenover derden, moeten niet overgeschreven worden.

Het beding, in eene verkoopakte ingelascht, waarbij de koper de bestaande pachten moet eerbiedigen, geldt maar volledig, indien de huurling zijnen pacht van meer dan negen jaar, doen overschrijven heeft.

De niet-overgeschreven pacht zal maar verplichtend zijn voor den tijd, die nog te loopen blijft binnen het tijdvak van negen jaar, waarin partijen zich bevinden.

Bij niet-kennis van koper, ten tijde van aankoop, van eenen pacht van meer dan negen jaar, dient, het duister verdrag, ten nadeele van verkoper en dezex pachter, uitgelegd.

Er is een opzeg van twee jaar noodig, daar er geen spraak is van een landpacht.

Leirens t/ Capiau.

Gezien de inleidende dagvaardiging, in date 7den December 1934, strekkende, in hoofdzaak, tot het hooren zeggen voor recht, dat eene barak, opgericht op aanleggers eigendom, moet weggeruimd worden vanaf 15 December, of, in elk geval, ten einde December 1934;

I Feiten :

Aangezien de verweerder inbrengt dat, in een notarieele verkoopakte, in date 26 December 1930, de verkooper, Gustaaf van Israël, doen inlasschen heeft, dat de kooper, nu aanlegger, moet eerbiedigen het recht toegestaan aan Petrus Capiou, den tegenwoordigen verweerder, van eene barak op aanleggers grond te behouden, mits eene jaarlijksche vergoeding van vijf frank ;

Aangezien er valt op te merken, dat de duur der verhuring in de notarieele verkoopakte niet vermeld werd;

Aangezien partijen het eens zijn, dat, aan Petrus Capiou, bij geschrift, niet ovengescreven en zelfs zonder vasten datum, toegestaan werd door Gustaaf Van Israël, dat Capiou voornoemde barak mocht laten staan gedurende tien jaar en dat werkelijk het tiende jaar maar zal uit zijn den 15 December 1935 (geschrevene overeenkomst niet door Capiou in zijn dossier neergelegd);

II In rechte :

Aangezien een pacht geen zakelijk recht toekent aan den huurling en daarom, in 't algemeen, de pachtbrieven, om geldig te zijn tegenover derden, niet moeten overgeschreven worden, gelijk het opgelegd wordt voor zakelijke rechten;

Aangezien, nochtans, de hypotheekwet, in haar art. 1, tweede alinea, opdat de pacht zoude geldig zijn tegenover derden, de overschrijving beveelt, als het een pacht geldt van meer dan negen jaren;

Aangezien, betrekkelijk het nog te loopen tiende jaar van zijnen pacht, Capiou geen recht kan doen gelden tegenover Leirens; zelfs in acht genomen, dat, in de aankoopakte van Leirens, voorzien werd, dat hij den pacht van Capiou moet eerbiedigen;

Aangezien aangeleerd en gevonnisd wordt, dat het beding, in eene aankoopakte ingelascht, waarbij de kooper de bestaande pachten moet eerbiedigen, maar geldt, indien de huurling zijnen pacht van meer dan negen jaren, doen overschrijven heeft; (Pand. Belges V° Transcription (et inscription) hypothécaire nr 270) (Lepinois Transcriptions Privilèges et hypothèques T. I blz. 292 nr 231);

Aangezien de opwerping : «de pacht van tien jaar was reeds eenige jaren begonnen toen Leirens het goed aankocht, en dus stond Leirens voor geen pacht van negen jaar meer» niet moet wederhouden worden; immers de hypotheekwet art. 1 in fine verzendt naar art. 1429 van het Burgerlijk Wetboek, waar voorgeschreven wordt, dat de pacht maar verplichtend zal zijn, voor den tijd die te loopen blijft, hetzij gedurende het eerste tijdvak van negen jaren, indien partijen er zich nog in bevinden, hetzij gedurende het tweede, en zoo vervolgens, dermate dat de pachter slechts het recht hebbe om het genot van het tijdvak van negen jaar, waarin hij zich bevindt, te vol-einden;

Aangezien geen opzeg van twee jaar noodig is, daar er geen spraak is van een landpacht;

III In Feite :

Aangezien, (de zaak beschouwd op moreel gebied),

niet beweerd wordt dat, in feite, Leirens, ten tijde van zijnen aankoop, geweten heeft, dat hij stond voor het buitengewoon geval van eene verpachting van meer dan negen jaren; dat hij dus volgens art. 1602 van het Burgerlijk Wetboek, mag inroepen dat elk duister of dubbelzinnig verdrag ten nadeele van den verkooper en dezes pachter dient uitgelegd;

Om deze redenen,

Wij, Vrederechter van het Kanton Geeraardsbergen, rechtdoende tegensprekelijk en in laatste aanleg, verklaren geldig den opzeg van pacht gedaan aan Capiou vóór 1 Januari 1935, tijdstip na hetwelk Capiou noch recht noch titel heeft tegenover Leirens; zeggen dat de kwestieuze barak moet weggeruimd worden vóór 1 Januari toekomend; bij gebreke daaraan, machtigen we den aanlegger de barak zelf weg te ruimen en de afbraak ervan te doen op straat zetten, door het ambt van eenen deurwaarder; verwijzen den verweerder tot de kosten.

NEDERLANDSCHE RECHTSPRAAK

GOUDCLAUSULE

Wij deelen hieronder het zeer belangrijk arrest mede geveld door het Gerechtshof te 's Gravenhage betreffende de draagwijdte der goudclausule bij een obligatieleening in de Vereenigde Staten.

Het hieronderstaand arrest betreft het geval der Koninklijke Nederlandsche Maatschappij van Petroleumbronnen in Ned.-Indië.

Denzelfden dag werd door hetzelfde Hof een even belangrijk arrest aangaande dezelfde betwisting inzake de Bataafsche Petroleum Maatschappij. Dit laatste arrest zullen wij in ons volgend nummer publicceeren.

* * *
HOF 'S-GRAVENHAGE, I.
14 Januari 1935.

Voorzitter : Mr P. Polvliet.
Raden : Mrs H. E. Cost Budde, P. W. J. Bijnen.

Goudclausule Koninklijke

Tot de op de obligatieleening toepasselijk verklaarde wetten van den Staat New-York behooren ook de federale wetten der Vereenigde Staten en dus ook de Joint Resolution van 5 Juni 1933.

De onderhavige clausule is een goudenmuntclausule en niet een goudwaardeclausule. (Anders : de Rb.).

De bepaling der leeningsvoorwaarden, dat de obligatie- of couponhouder het hem toekomende ook te Amsterdam kon innen, brengt niet een zelfstandigen betalingsplicht van de Koninklijke te Amsterdam mede. De omvang van de op haar rustende verplichting is afhankelijk van de praestatie, wartoe zij te New-York verplicht is. (Anders : de Rb.). De overweging van de Rechtbank, dat de Joint Resolution alleen verbindend is voor betalingen in dollars in Amerika en niet voor betalingen in guldens buiten dat land, hoe juist ook op zich zelf, is hier dus niet van toepassing.

Nu krachtens de Joint Resolution te New-York elke in gouddollars aangegane schuld met een gelijk aantal papieren dollars kan worden gekweten, zou ook voor een zichtwissel op New-York voor gouden dollars, aangenomen dat die thans voorkomen, te Amsterdam geen hoogere prijs te bedingen zijn dan voor een wissel voor een gelijke hoeveelheid «dollars»; immers beide zouden te New-York evenveel waard zijn.

De Nederlandsche rechter heeft de Joint Resolution toe te passen krachtens de overeenkomst zelve, onverschillig of de procedeerende partijen zijn Nederlanders of vreem-

delingen. De regel, dat overeenkomsten gehandhaafd moeten worden, geldt niet voor den wetgever. De gevallen, dat de Nederlandsche wetgever bij wijze van noodmaatregel in buitengewone omstandigheden ingegrepen heeft in privaatrechtelijke contracten, ook met terugwerkende kracht, zijn juist in de laatste jaren zoo talrijk, dat het vreemd aandoet geïntimeerde te hooren verkondigen, dat wat de Joint Resolution in de Vereenigde Staten deed in strijd zou zijn met de Nederlandsche openbare orde.

De N. V. Kon. Ned. Mij tot Expl. van Petroleumbronnen in Ned.-Indië, te 's-Gravenhage, appellante, proc. Mr. L. G. van Praag, adv. Prof. Mr. F. A. Molster, te Amsterdam, voorts gepleit door haar algemeenen procuratiehouder Pr. Mr. A. S. Oppenheim en haar directeur J. E. F. de Kok.

tegen

de Vereeniging voor den Effectenhandel, te Amsterdam, geïntimeerde, proc. Mr. W. A. Telders, adv. Mrs M. van Regteren Altena en C. D. Asser, te Amsterdam.

Het Hof. enz.;

In rechte:

Overwegende, dat geïntimeerde als eigenares en houdster van 20 op 1 Oct. 1933 vervallen coupons, behorende tot evenzovele, ook aan haar toebehorende, obligaties ad \$ 1000 van eene in 1930 door appellante te New-York aangegane geldleening, groot 40 miljoen dollars, zijnde Serie A van eene voorgenomen geldleening van 90 miljoen dollars, rentende 4 pct. 's jaars, stellende dat zij als zoodanig recht heeft om van appellante te vorderen hetzij te New-York \$ 400 in gemunt goudgeld van de Vereenigde Staten van Amerika, volgens den standaard van gewicht en gehalte zooals die voor gemunt goudgeld in de Vereenigde Staten op 1 April 1930 bestond, hetzij de tegenwaarde daarvan, berekend op de wijze als in na te noemen Indenture omschreven, o.a. te Amsterdam in guldens, doch dat appellante betaling zoowel op de eene als op de andere wijze weigert en zij, geïntimeerde, van haar recht van keuze gebruikmakende, de bedoelde tegenwaarde te Amsterdam wenscht te ontvangen, veroordeelt de vereeniging van appellante om tegen overgave van voormelde coupons:

a) haar te Amsterdam, ten kantore van Mendelssohn & Co. of van de Nederl. Handelsmaatschappij, te betalen zoodanig bedrag aan guldens, Nederlandsch Courant, als ten dage der betaling zal gelijk zijn aan den koopprijs te Amsterdam van zichtwissels op New-York tot een bedrag vertegenwoordigende de hoeveelheid fijn goud van \$ 400 gemunt goudgeld der Vereenigde Staten, naar den standaard van gewicht en gehalte, welke op 1 April 1930 bestond, zijnde 10320 grains (668.7260424 gram) goud van een gehalte van 9/10, volgens den alsdan ter vrije goudmarkt geldenden prijs, uitgedrukt in dollars der Vereenigde Staten van Amerika volgens den alsdan aldaar geldenden wisselkoers op New-York, de koers der zichtwissels van Amsterdam op New-York te berekenen volgens de officieele openingsnoteering ten dage der aanbidding van de coupons en bij gebreke daarvan, volgens het gemiddelde van de openingsnoteeringen van dien dag van twee groote bankinstellingen te Amsterdam, die in buitenlandsche wissels handel drijven, aan te wijzen door Mendelssohn & Co. en de Nederl. Handelsmaatschappij te Amsterdam, met 6 pct. rente 's jaars van den dag der dagvaarding tot dien der voldoening;

b) bij gebreke van binnen 5 × 24 uren na betekening van het vonnis verleen van opdracht en in staat stellen van Mendelssohn & Co. en de Nederl. Handelsmaatschappij om voormelde coupons op voormelde wijze te betalen of van het nemen van maatregelen opdat door hen de onder a bedoelde bankinstellingen worden aangewezen, aan geïntimeerde als dwangsom te betalen f 100 voor elken dag dat appellante daarmede in gebreke blijft;

subsidiair: haar te Amsterdam ten kantore van Mendelssohn & Co. of van de Nederl. Handelsmaatschappij te betalen zoodanig bedrag in Nederlandsch Courant als vertegenwoordigt de waarde van \$ 400 gemunt goudgeld der Vereenigde Staten van den standaard van gewicht en gehalte als voormeld, volgens den ter vrije goudmarkt geldenden prijs, voor zooveel noodig berekend met inachtneming van den wisselkoers op Amsterdam, met gelijke rente als boven;

O. dat appellante zich op verschillende gronden tegen die vorderingen heeft verweerd en met name heeft betoogd dat zij zich slechts heeft verbonden om de verschuldigde rente te betalen te New-York, weliswaar in gemunt goudgeld van de Vereenigde Staten, maar dat krachtens de thans en ook reeds op 1 Oct. 1933 geldende «laws of the State of New-York», die de verhouding van partijen beheerschen, betaling aldaar in goudgeld is verboden en zij van de verplichting om op den voet van goud te betalen is ontheven en volstaan kan met betaling van het nominale bedrag dollars dat zij schuldig is in elk wettig betaalmiddel, dus ook in papier; dat geïntimeerde nu wel het recht heeft om het haar toekomende te innen in guldens te Amsterdam, maar slechts tot zoodanig bedrag als in waarde overeenkomt met hetgeen appellante te New-York heeft te betalen en zij, gelijk niet betwist, daartoe altijd bereid geweest is en nog is;

dat de Rb. evenwel bij het beroepen vonnis heeft overwogen dat de Amerikaansche wetgeving, welke appellante op het oog heeft, niet van kracht is voor betalingen welke plaats vinden buiten het grondgebied der Vereenigde Staten en dat de praestatie, waartoe appellante te Amsterdam verplicht is, niet is te beschouwen als een van die te New-York afgeleide doch als een zelfstandige, niet afhankelijk van de waarde van den dollar te New-York, zooals die door de latere wetgeving is beïnvloed, doch slechts van de waarde van een bepaald aangegeven hoeveelheid goud, weshalve zij geïntimeerdes primaire vordering sub a heeft toegewezen, behoudens de rentevordering, waarin zij geïntimeerde niet-ontvankelijk heeft verklaard, evenals in hare vordering sub b tot betaling eener dwangsom;

O. dat beide partijen van dat vonnis in hooger beroep zijn gekomen, ieder voor zoover zij in het ongelijk is gesteld;

O. dat appellante heeft betoogd dat de Rb. de tusschenpartijen aangegane overeenkomst heeft misverstaan en dat oordeel heeft doen steunen op de navolgende grieven:

I. de goudclausule, die in de obligaties en coupons voorkomt, is eene goudenmunt-clausule en niet, zooals de Rb. aanneemt, een goudenwaarde-clausule;

II. de hoofdgrief — de praestatie te Amsterdam is niet, zooals de Rb. meent, een zelfstandige, maar een afgeleide;

III. de berekening door de Rb. van het bedrag in guldens, dat men in Amsterdam kan krijgen als tegenwaarde van hetgeen te New-York moet betaald worden, miskent de betrokken bepalingen in de Indenture;

O. dat de verbintenis van appellante jegens geïntimeerde als couponhoudster bepaald wordt door den inhoud van de coupon, dien van de obligatie waarbij zij behoort en, krachtens uitdrukkelijke verwijzing in deze, door de bepalingen van de overeenkomst — Indenture — dd. 1 April 1930, aangegaan te New-York tusschen appellante en de Irving Trust Company als trustee voor alle tegenwoordige en toekomstige houders van obligaties Serie A en daarbij behorende coupons, en bevattende de voorwaarden van bovengenoemde geldleening, waarvan Serie A in haar geheel geplaatst was bij Dillon Read & Co. te New-York, welke tevens krachtens afzonderlijk contract als «fiscal agent» voor den dienst der leening zou zorgen;

O. dat de coupon vermeldt dat appellante «upon the surrender hereof ... will pay to bearer, at the principal office of Dillon Read & Co. or its successor, in the Borough of Manhattan, The City of New-York, twenty dollars in gold coin of the United States of America, or or

equal to the standard of weight and fineness as it existed on April 1 1930 being six month's interest ... » etc. ;

O. dat de obligatie van Serie A den betalingsplicht, zoo van hoofdsom als van rente, in dezelfde bewoordingen omschrijft, doch daarop doet volgen : « At the option of the bearer or registered owner hereof, the principal of and interest on this debenture shall be collectible as provided below at any of the following optional places of collection: in the City of Amsterdam, the Netherlands, at the principal office of either Mendelssohn & Co., Amsterdam, or Nederl. Handelsmaatschappij, or their respective successors, in dutch guilders, etc... ; in each case at the buying rate in such optional place of collection for sight exchange on New-York City on the date of presentation of this debenture and/or the coupons appertaining hereto for collection, all as more fully set forth in the Indenture hereinafter referred to » ;

terwijl de obligatie voorts nog inhoudt : « This debenture and the Indenture shall be deemed to be New-York contracts and all rights arising hereunder and thereunder shall be construed and determined in accordance with the laws of the State of New-York, United States of America, and the performance of each thereof shall be governed and enforced in accordance with such laws » — bepaling, welke geheel gelijkluidend wordt teruggevonden in art 13, Sectie 5 van de Indenture ;

O. nu, dat door « Executive Orders » van den President der Vereenigde Staten, daartoe door het Congres gemachtigd, respectievelijk van 5 en van 20 April 1933, is verboden het bezitten van gouden munt boven een bedrag van 100 dollars en de uitvoer van goud, waardoor, gelijk ook geïntimeerde toegeeft, het goudgeld in de Vereenigde Staten feitelijk aan het verkeer was onttrokken en betaling daarin dus niet meer mogelijk was ;

O. dat vervolgens door de Joint Resolution van 5 Juni 1933, vastgesteld door het Congres der Vereenigde Staten, is bepaald dat « every provision contained in or made with respect to any obligation, which purports to give the obligee a right to require payment in gold or a particular kind of coin or currency, or in an amount in money of the United States measured thereby, is declared to be against public policy : and no such provision shall be contained in or made with respect to any obligation hereafter incurred. Every obligation, heretofore or hereafter incurred, whether or not any such provision is contained therein or made with respect thereto, shall be discharged upon payment, dollar for dollar, in any coin or currency which at the time of payment is legal tender for public and private debts » ;

O. dat geïntimeerde heeft betwist dat deze Joint Resolution, een federale monetaire wet, zou behooren tot de ten deze toepasselijk verklaarde « laws of the State of New-York », daar partijen bij de Indenture hiermede kennelijk slechts op het oog gehad zouden hebben het in den Staat New-York krachtens eigen wetgeving bestaande geschreven of aldaar geldende ongeschreven recht, maar niet de federale wetten, zeker niet die betreffende het muntwezen, aangezien zij immers, blijkens het opnemen van de goud-clausule, de bedoeling hadden de obligaties en couponhouders te waarborgen tegen depreciatie van den dollar en deze alleen kon geschieden door toedoen van den federalen wetgever als uitsluitend bevoegd tot regeling van het muntwezen ;

O. dat inderdaad krachtens art. 1 van de Constitutie van de Vereenigde Staten de regeling van het muntwezen behoort tot het gebied dat is voorbehouden aan den federalen wetgever, maar art. 6 dier Constitutie bepaalt :

« This Constitution and all the Laws of the United States which shall be made in pursuance thereof ... shall be the supreme Law of the Land and the judges in every State shall be bound thereby, anything in the Constitution or Laws of any State to the contrary notwithstanding » ;

O. dat derhalve de federale wetten evengoed als wet gelden in elken afzonderlijken Staat als die welke door diens eigen wetgevende macht zijn tot stand gebracht en

dus — wat geïntimeerde in 't algemeen ook niet betwist — behooren tot de wetten van dien Staat ;

Dat 't dan echter ook niet aangaat om alleen uit het opnemen van een goud-clausule, zonder meer, af te leiden dat de partijen die de onderhavige geldleening sloten en zich daarbij uitdrukkelijk onderwierpen aan de wetten van den Staat New-York, hierbij, in afwijking van den regel, alleen op het oog hadden de in dien Staat tot stand gekomen wetten ;

Dat evenmin aannemelijk is de stelling dat alleen de op 1 April 1930 in New-York geldende wetten en niet die van lateren datum bedoeld zouden zijn, eene stelling waarvoor geen enkele grond aangevoerd is ;

dat dus ook de Joint Resolution van 5 Juni 1933 moet gerekend worden onder het door de oorspronkelijke contractanten toepasselijk verklaarde recht ;

O. nu ten aanzien van de bovenvermelde grieven van appellante, dat zij bij hare eerste grief terecht opkomt tegen de opvatting van de Rb., als zoude het overeengekomen goudbeding een goudwaarde- en niet een goudenmunt-clausule zijn ;

dat immers de duidelijke woorden van die clausule, zoo wel op de coupon als in de obligatie en de Indenture, geen andere uitlegging toelaten dan dat appellante zich heeft verbonden het overeengekomen aantal dollars te betalen in gouden munt van de Vereenigde Staten van het aangegeven gehalte, gelijk door geïntimeerde is gesteld ;

O. dat appellante evenwel, blijkens het bovenoverwogene, wegens de inmiddels uitoevaardigde wetten na April 1933 niet meer in staat was te New-York in gouden munt te betalen en na 5 Juni 1933 ook niet meer verplicht was aldaar in ander geld op goudbasis te betalen, doch zich aldaar van hare verplichting kon kwijten door het nominale door haar verschuldigde aantal dollars in elk wettig betaalmiddel, dus ook in papieren dollars, te betalen ;

O. dat geïntimeerde zich op het standpunt stelt dat een en ander haar niet deert, nu zij krachtens haar recht van keuze betaling vraagt in guldens te Amsterdam, daar de ingeroepen Amerikaansche wetten niet gelden buiten de grenzen van dat land en in de verplichting van appellante tot betaling in guldens te Amsterdam geen wijziging is gekomen en zij dus aanspraak heeft op zooveel guldens als in waarde overeenkomen met de oorspronkelijk te New-York verschuldigde gouden dollars ;

O. dat, als gezegd, de Rb. dit standpunt juist geoordeeld heeft, nemende zij aan dat de praestatie te Amsterdam, waartoe appellante zich verbonden heeft, is een zelfstandige, niet afgeleid van die te New-York en dus niet beïnvloed door de verandering in de Amerikaansche wetgeving — en tegen die beschouwing de hoofdgrief van appellante gericht is ;

O. dat deze grief gegrond is ;

O. immers dat, terwijl in de coupon zelve de verschenen interest uitsluitend « payable » gesteld wordt in dollars, ten hoofdkantore van Dillon Read & Co. te New-York, in de obligatie, gelijk in de Indenture, de verplichting « to pay » hoofdsom en interest op die wijze vooropgesteld wordt, waarna zij, naar keuze van den houder, ook « collectible » gesteld worden in verschillende steden van Europa in de valuta van de diverse landen, zoo te Amsterdam in guldens ;

dat in de Indenture nauwkeurig wordt onderscheiden tusschen de termen « payable » en « collectible », zooals dat steeds geschiedt bij uitgiften van leeningen in Amerika, gelijk door appellante is aangetoond met een groot aantal door haar overgelegde prospectussen van zoodanige leeningen — waaronder ook die van de Rheinische Union en de Danzig Port and Waterways Board, op welke obligaties en coupons geïntimeerde beroep meent te kunnen doen — uit al welke stukken, de laatstgenoemde niet uitgezonderd, blijkt dat waar sprake is van « payable » in plaatsen in Europa, daarbij ook een vaste wisselkoers genoemd is, terwijl bij « collection » in zoodanige plaatsen deze geschiedt tegen den steeds variërenden wisselkoers op New-York ten dage der aanbidding van de coupon, zooals 't in

de onderhavige Indenture en obligatie heet: «at the buying rate in such optional place of collection for sight exchange on New-York City on the date of presentation for collection»;

dat bedoeld onderscheid duidelijk uitkomt in art 1 Sectie 4 der Indenture, waar bepaald wordt dat bij eventuele uitgifte van volgende Series, in tegenstelling met hetgeen bij Serie A het geval is, hoofdsom en interest naar keuze van den houder «payable» of «collectible» zullen mogen gesteld worden in andere landen in de valuta van die landen en dan 't zij payable zullen zijn «at a reasonable fixed rate of exchange», 't zij collectible «at a rate of exchange existing at the rate or the time of presentation for collection»;

dat dan ook in den Indenture evenals in de obligatie de kantoren van Mendelssohn en de Ned. Handelsmaatsch. te Amsterdam worden aangeduid als «place of collection», waar de coupon kan worden «presented for collection», terwijl «payment» slechts zal geschieden tegen «surrender» van de coupon door den «paying agent», als hoedanig — zie art. 14 Sectie 5 der Indenture — bij deze Serie A alleen en uitsluitend optreedt de fiscal agent, Dillon Read & Co. te New-York, bij wien volgens art. 10 der Indenture appellante minstens 5 dagen vóór den vervaldag alle voor de betaling der rente benodigde gelden moet storten, welke hij dan voor de gezamenlijke obligatiehouders in trust houdt, als onherroepelijk door appellante gemachtigd om daaruit de coupons voor haar te betalen, waarna deze door hem waardeeloos gemaakt (cancelled) moeten worden;

O. dat geïntimeerde hiertegenover tevergeefs beroep doet op de overgelegde aanvraag, namens appellante geëekend, waarbij deze toelating van de leening verzoekt tot de noteering ter beurse van Amsterdam en waarbij zij zich onder meer verbindt om rente en aflossing «betaalbaar» te stellen te Amsterdam, daar uit de onmiddellijk daarop volgende woorden «tegen een vasten omrekeningskoers of tegen den koers van den dag» blijkt dat inderdaad in die aanvraag, gesteld — zooals niet betwist is — volgens een vast formulier, «betaalbaar» zowel «payable» als «collectible» omvat, maar het gebruik van dat formulier tot gezegd doel, begrijpelijkerwijze zonder daarbij te denken aan het hier behandelde onderscheid, geen gewicht in de schaal legt tegenover de zoo nauwkeurige onderscheiding in de stukken waarin de voorwaarde der leening zijn vastgelegd;

O. dat uit al het voorafgaande blijkt dat appellante te Amsterdam niet heeft een zelfstandigen betalingsplicht, maar een afgeleiden; dat zij zich — in overeenstemming met den geheelen opzet van deze Amerikaanse dollar-leening — uitsluitend verbonden heeft tot betaling te New-York en alleen ten gerieve van de obligatiehouders in Europa aan dezen het recht gegeven is, desverkiezende, het hun te New-York toekomende te innen, o. a. te Amsterdam in guldens en dat dus ook de omvang van de op appellante te Amsterdam rustende verplichting afhankelijk is van de praestatie waartoe zij te New-York verplicht is, zoodat de overweging van de Rb., dat de Joint Resolution alleen verbindend is voor betalingen in dollars in Amerika en niet voor betalingen in guldens buiten dat land, hoe juist ook op zich zelf, hier niet van toepassing is;

O. dat hieruit ook reeds volgt de gegrondheid van de derde grief van appellante, gericht tegen de berekening door de Rechtbank van het bedrag in guldens, waarop men bij aanbidding, van de coupons te Amsterdam recht heeft, zijnde dat volgens haar gelijk aan de koopsom te Amsterdam van een zichtwissel op New-York tot een bedrag als vertegenwoordigt de waarde van een zekere hoeveelheid goud van een bepaald gehalte, gelijk door geïntimeerde primair gevorderd, waarbij de Rechtbank uitgaat van de bij het onderzoek van de vorige grieven onjuist bevonden opvatting dat 1°. de bedongen goud-clausule in een goudwaarde-clausule, 2°. de praestatie te Amsterdam is een zelfstandige, niet afhankelijk van de verplichting te New-York;

dat weliswaar art. 14 Sectie 6 der Indenture, waarnaar de obligatie voor het geval van inning te Amsterdam verwijst, bepaalt dat daarbij de herleiding van dollars tot guldens geschiedt naar den koers van zichtwissel op New-York «for gold coin of the United States of the standard of weight and fineness as it existed on April 1. 1930, at the date on which the coupon is presented for collection», maar daarbij dus juist weer sprake is van gouden munt en niet van goudwaarde of eene hoeveelheid goud en dus van den koers van zichtwissels op New-York voor gouden dollars en dat wel op den dag dat de coupon te Amsterdam verzilverd wordt;

dat echter, nu krachtens de Joint Resolution te New-York elke in goud dollars aangegane schuld met een gelijk aantal papieren dollars kan worden gekweten, appellante terecht aanvoert dat ook voor een zichtwissel op New-York voor gouden dollars, aangenomen dat die thans voorkomen, te Amsterdam geen hogere prijs te bedingen zou zijn dan voor een wissel voor een gelijke hoeveelheid «dollars», immers beide te New-York evenveel waard zouden zijn, zoodat het resultaat toch geen ander is dan dat appellante te Amsterdam voor de coupon niet meer heeft uit te keeren in guldens dan overeenkomt met het bedrag dat zij, op den dag der aanbidding, daarvoor te New-York in dollars zou hebben te betalen en dus, nu, ingevolge de wetwijziging in de Vereenigde Staten, appellante te New-York is gekweten door betaling van het verschuldigde, dollar voor dollar, in papieren dollars van gedeprecieerde waarde, zij ook te Amsterdam kan volstaan met de uitkeering van de tegenwaarde daarvan in guldens;

O. ten slotte, dat geïntimeerde ook heeft gehandhaaft hare in eersten aanleg verdedigde stelling dat de Joint Resolution, een wet die uitsluitend in het — vermeend — nationaal belang der Vereenigde Staten is uitgevaardigd en bestemd om binnen de grenzen van dat land te werken, waardoor met terugwerkende kracht essentiële bedingen van overeenkomsten opgeheven worden, niet mag worden toegepast in dit geding in Nederland tusschen Nederlandsche partijen, als zijnde zij in flagranten strijd met de Nederlandsche beginselen van openbare orde;

O. dat de vraag of in werkelijkheid het belang van de Vereenigde Staten door die Wet gediend wordt niet ter beoordeling staat van den nederlandschen rechter, maar deze haar heeft toe te passen krachtens de overeenkomst zelve, onverschillig of de procederende partijen zijn Nederlanders of vreemdelingen en dat geïntimeerde voorts bij hare stelling over 't hoofd ziet dat de regel dat overeenkomsten gehandhaafd moeten worden, niet geldt voor den wetgever en dat de gevallen dat de nederlandsche wetgever, bij wijze van noodmaatregel in buitengewone omstandigheden, ingegrepen heeft in privaatrechtelijke contracten, ook met terugwerkende kracht, juist in de laatste jaren zoo talrijk zijn, dat 't vreemd aandoet geïntimeerde te hooren verkondigen dat wat de Joint Resolution in de Vereenigde Staten deed, zou zijn in strijd met de nederlandsche beginselen van openbare orde;

O. dat uit al het bovenoverwogene volgt de ongegrondheid zoowel van de primaire als van de subsidiaire vordering van geïntimeerde en daarmede tevens van het incidenteel appél;

Recht doende in hooger beroep:

Vernietigt het op 15 Februari 1934 door de Rechtbank te 's Gravenhage tusschen partijen gewezen vonnis, waarvan beroep;

Verklaart geïntimeerde niet-ontvankelijk zoowel in hare primaire als in hare subsidiaire vordering;

Veroordeelt haar in alle proceskosten, begroot aan de zijde van appellante in eersten aanleg tot het vonnis op f 500 en in hooger beroep tot deze uitspraak op f 1000.

(Weekblad van het Recht).

WETGEVING

Koninklijk besluit van 13 Februari 1935. Snelle rechtspleging in de vrederechten, wanneer het bedrag van den hoofdeisch het cijfer van den hoogsten aanleg niet overschrijdt. — Uitvoeringsbesluit.

Gelet op Ons besluit n° 65 van 13 Januari 1935 waarbij in de vrederechten een snelle rechtspleging wordt ingevoerd, wanneer het bedrag van den hoofdeisch het cijfer van den hoogsten aanleg niet overschrijdt;

Gezien Ons besluit n° 92, waarbij een vereenvoudigde rechtspleging inzake de uitkeeringen tot onderhoud die tot de bevoegdheid van den vrederechter behooren, wordt ingevoerd, en waarbij artikel 17 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering door een nieuwe bepaling wordt vervangen;

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie en van Onzen Minister van Posterijen, Telegrafie en Telefonie,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. De afschriften van de exploitanten van dagvaarding, verzet of aanzegging, met inbegrip van de bevelen die de tenuitvoerlegging voorafgaan, aan te zeggen bij toepassing van artikelen 49, § 1, en 56, §§ 1 en 2, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, worden afgegeven op het postkantoor van de standplaats van den deurwaarder, onder gesloten omslag waarop het volgende vermeld is :

a) Bovenaan en in duidelijk zichtbare letters de woorden : Rechtspleging in de vrederechten. Aangeteekend schrijven met kennisgeving van ontvangst;

b) Naam en adres van den deurwaarder, die de toezending doet;

c) Naam en adres van den geadresseerde. Geen enkele andere vermelding mag op het omslag voorkomen.

Art. 2. Het bordereel van verzending, waarvan het gebruik wordt voorgeschreven bij § 2 van artikel 49 en bij §§ 1 en 2 van artikel 56 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, is opgesteld overeenkomstig het bij dit besluit gevoegd model.

Art. 3. Zoo het stuk niet kon afgeleverd worden ten gevolge van afwezigheid, van weigering of om eenige andere reden, laat de post in de woning van den geadresseerde een bericht achter, zooals gebruikt wordt bij den postdienst voor het afhalen aan het loket van de ingeschreven verzendingen.

Art. 4. Het te innen recht is dit van de aangeteekende brieven met kennisgeving van ontvangst; dit recht wordt gekweten in postzegels te plakken op het stuk, dat ter post neergelegd wordt in dezelfde voorwaarden als een gewoon aangeteekend schrijven.

Dit besluit treedt in werking den 15 Februari 1935.

Onze Minister van Justitie en Onze Minister van Posterijen, Telegrafie en Telefonie zijn belast, ieder wat hem betreft, met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, den 13 Februari 1935.

RECHTSPLEGING IN DE VREDERECHTEN

Studie van deurwaarder.....

te

(Nauwkeurig naam en adres opgeven).

BORDEREEL

tot opzending van een aangeteekend stuk.

geadresseerd op 193..., aan M.
(naam, voornamen, beroep, adres)
ter uitvoering van de koninklijke besluiten n° 65 van

13 Januari en n° 92 van 6 Februari 1935, waarbij in de vrederechten een snelle rechtspleging wordt ingevoerd.

Handteekening van den deurwaarder.

KENNISGEVING VAN ONTVANGST

Ondergeteekende verklaart dat de zending hierboven beschreven, afgegeven op het postkantoor, op

onder n° (1)

op 193..

behoorlijk werd besteld

teruggezonden werd aan den afzender

Handteekening Handteekening

van den bestemming van den bediende

of van zijn lasthebber. van het postkantoor

van aankomst.

(1) Doorhalen wat niet past.

Nota voor het postkantoor van afgifte. — De brief waarop onderhavig bordereel-kennisgeving van ontvangst betrekking heeft, wordt afgegeven in dezelfde voorwaarden als een gewone aangeteekende zending, d. w. z. samen met een bulletijn n° 201/71 waarvan het ontvangstbewijs nietig wordt gemaakt om reden dat onderstaande talon als dusdanig geldt.

Het bordereel-kennisgeving van ontvangst wordt door middel van een kruistouw met den brief samengebonden.

Nota van het postkantoor van aankomst. — Het stuk wordt den geadresseerde of zijn lasthebber slechts een enkele maal aangeboden. Indien bij afwezigheid, weigering of om eenige andere reden het stuk niet kon worden overhandigd, wordt de geadresseerde per bericht n° 227/78 verzocht, zich op het kantoor aan te melden om, binnen acht en veertig uren, den dag der aanbidding en de Zon- of wettelijke feestdagen niet inbegrepen, het stuk in ontvangst te nemen.

Ofschoon deze termijn op acht en veertig uren is vastgesteld, wordt het stuk gedurende acht dagen, den dag der aanbidding niet inbegrepen, ter beschikking van den geadresseerde gehouden.

Bij het verstrijken van dezen nieuwen termijn, wordt het stuk aan den afzender teruggezonden.

Het bovenstaande vak voor kennisgeving van ontvangst, moet behoorlijk ingevuld, gestempeld en ondertekend worden.

Werd het stuk besteld, dan wordt het bordereel-kennisgeving van ontvangst rechtstreeks onder gesloten omslag en portvrij teruggestuurd aan den deurwaarder van wien het uitgaat.

In geval van niet-afgifte, moet dat bordereel bij het teruggezonden stuk gevoegd worden.

Talon in te vullen door het bestuur der posterijen en af te scheuren

Op 193... van deurwaarder,
te..... een aangeteekend stuk ontvangen geadresseerd
aan M..... (naam en adres) met bijgevoegd bordereel.

Handteekening van den bediende
van het postkantoor van afgifte.

Koninklijk besluit van 5 Februari 1935 betreffende de cumulatie inzake openbare ambten en bedieningen

Verslag aan den Koning

Sire,

Onder de hervormingen, welke door de publieke opinie te recht worden geëischt, dient de afschaffing van het misbruik der cumulatie inzake openbare ambten en bedieningen gerangschikt.

Bewust misbruik biedt min of meer groote bezwaren, naar gelang het gaat om cumulatie van verschillende openbare betrekkingen of van een of verschillende openbare betrekkingen met een of verschillende private bezigheden.

De zwaarte der inconveniënten verschilt insgelijks naar gelang de bijkomende betrekkingen al of niet gelijktijdig met de hoofdbetrekking, gedurende de diensturen, wordt uitgeoefend.

Over het algemeen zijn evenwel de cumulatie-bezwaren van denzelfden aard. Al wordt de bijkomende betrekking buiten de diensturen uitgeoefend, toch kan zij de aandacht van den ambtenaar of beambte van zijn dienst afleiden.

Uit een ander oogpunt beschouwd kan het misbruik van sommige cumulaties — in een tijd dat vele onzer medeburgers vruchteloos naar werk zoeken — tot een uiterst gevaarlijke mededinging op het gebied van de private beroepen aanleiding geven.

De statistieken, waarover de regeering omtrent de cumulaties van openbare betrekkingen beschikt, zijn nog niet volledig. Uit de tot heden toe ingewonnen inlichtingen is alvast gebleken dat er misbruiken zijn en dat de regeering dient in te grijpen.

Dit is het doel van het ontwerp van wet dat wij de eer hebben aan Uwe Majesteit te onderwerpen.

Bij artikel 1 worden, in principe, de verschillende soorten van cumulaties verboden.

Er bestaat cumulatie wanneer een beroep of betrekking, zelfs privaats, uitgeoefend wordt door den titularis van een openbaar ambt of eene openbare betrekking. Het geldt hier natuurlijk alleen winstgevend bezigheden.

Bij artikel 2 worden de gevallen van afwijking voorzien. Willen de nieuwe bepalingen kunnen toegepast worden, zoo dienen zij immers de voldoende lenigheid te bezitten.

Aan de verantwoordelijke overheid dient een zekere vrijheid van oordeel toegekend, als het gaat om ambtenaren die tot de laatste rangen van de hiërarchie behooren, die bijgevolg maar een geringe wedde hebben en voor zover de bijkomende bezigheid geen bezwaar oplevert.

Sommige ambten nemen den ambtenaar die ze uitoefent niet volledig in beslag. Deze ambtenaar heeft dan zijn hoofdbetrekking, hetzij in de vrije beroepen, hetzij in private ondernemingen. Zijn bezoldiging komt niet met een volledige taak overeen. Dergelijke toestanden brengen als van zelf cumulatie mede. Men kan hiermede op gelijken voet stellen de door een volledige wedde vergoede ambten, wanneer de titularis familielasten heeft waarin hij met deze wedde niet kan voorzien.

De afwijkingen in zake mandaten van vennootschappen zijn buitengewoon kiesch. Het uitoefenen van ieder mandaat waarvan de verplichtingen, zelfs zoo deze maar bij tusschenpoozen voorkomen, de ambtenaren evenwel zoodanig in beslag nemen dat zij een verlies van tijd en oplettendheid ten nadeele van de hoofdbetrekking veroorzaken, dient volkomen geweerd. Alzoo o. a., de mandaten van dagelijksch bestuurder. Zoo dient ook zonder voorbehoud verboden het uitoefenen van ieder mandaat van een vennootschap dat, te recht of ten onrechte, zou kunnen beschouwd worden als verkregen dank zij de officiële betrekking van den titularis of waarvan het uitoefenen dezen zou kunnen blootstellen aan een conflict van plichten.

De officiële werkzaamheden van sommige ambtenaren eischen evenwel een speciale opleiding of een gestadige voeling met het economisch leven. Het moet vermeden worden dat deze voeling wordt verhindert of onderbroken.

Men mag niet vergeten rekening te houden met den speciaal toestand van den ambtenaar of beambte, wanneer zij patrimoniale belangen hebben in een maatschappij die — in den breedten zin van 't woord — als een familievennootschap kan doorgaan. Het beheer van dergelijke maatschappij komt feitelijk overeen met het beheer van hun eigen goederen, van deze van hun echtgenoot of van hun kinderen.

Ingevolge sommige van kracht zijnde wets- of reglementsbepalingen, hebben de Staat of de openbare besturen een recht van toezicht op het beheer van gecontroleerde maatschappijen. Het spreekt van zelf dat men in dergelijk geval soms aan ambtenaren de zorg toevertrouwt om den Staat bij deze maatschappijen te vertegenwoordigen. Deze handelwijze valt overigens niet onder de toepassing van de bij het besluit gestelde verbodsbepalingen wanneer bedoelde mandaten, buiten de wedde welke de ambtenaar ontvangt, geen aanleiding tot bezoldiging geven. In tegenovergesteld geval is deze cumulatie zoowel als de andere verboden, en mag desvoorkomend slechts na de bij artikel 2 voorziene speciale machtiging worden uitgeoefend.

Het weze uitdrukkelijk verstaan dat het bedrag der aan dergelijke betrekking verbonden bezoldiging niet vastgesteld en uitbetaald moet worden door het organisme waarop het toezicht wordt gehouden, maar door de administratieve overheid, die daarmede den mandataris heeft belast.

Op geen enkel gebied schijnen de afwijkingen meer gerechtvaardigd dan wanneer het gaat om een bijkomende betrekking in het onderwijs. Niet alleen heeft deze cumulatie dikwijls een besparing voor den Staat ten gevolge, maar het verdient vooral de aandacht dat door het feit van te onderwijzen, de beroepswaarde van den ambtenaar wordt verhoogd. Daaruit vloeien eveneens voordeelen voort voor het onderwijs zelf. In sommige gevallen is het alleszins wenschelijk dat dit onderwijs wordt gegeven, door personen, die met de moeilijkheden van de practijk in aanraking zijn.

Andere cumulaties kunnen toegestaan worden wegens de bijzondere kennis van de belanghebbenden.

Ten slotte dient een overgangstermijn voorzien en moet in een vrij ruime mate met de verworven toestanden worden rekening gehouden. Tal van personen zou men in een onmogelijken toestand plaatsen, moest men, zoo maar op eens, de soms belangrijke neven-inkomsten afschaffen welke gezinnen, sedert vele jaren, met de uitdrukkelijke of stilzwijgende machtiging der bevoegde overheid, gewoon zijn onder hun normaal inkomen mede te rekenen. De crisis zelf is veelal een bezwaar voor het onmiddellijk overlaten van kleine handelszaken, waarvoor geen gegadigden, tenzij in allerslechtste voorwaarden, zouden te vinden zijn.

De machtigingen mogen slechts, na grondig onderzoek en alleen binnen de strenge grenzen waarin de goede gang van den dienst het toelaat, verleend worden.

Artikel 3 is ingegeven door de noodzakelijkheid om deze bevoegdheid toe te vertrouwen aan een gezag dat tegenover de belanghebbenden onafhankelijk genoeg staat. De machtiging zal door den Ministerraad verleend worden.

Artikel 5 bepaalt de sancties waarmede de niet-naleving der nieuwe bepalingen kan gestraft worden.

Het recht om deze straffen uit te spreken dient verleend aan het gezag dat er mede belast is de machtigingen toe te staan of te weigeren.

De Minister van Openbaar Onderwijs J. HIERNAUX.

KONINKLIJK BESLUIT 5 FEBRUARI 1935

Gelet op artikel 1, § 1, letter C, van de wet van 31 Juli 1934, waarbij aan den Koning, met het oog op het economisch en financieel herstel en de verlaging der openbare lasten, sommige machten zijn toegekend;

Op de voordracht van Onzen Ministerraad,

Wij hebben besloten en Wij besluiten:

Artikel 1. Behoudens de gevallen voorzien bij de wet, is het verboden twee of meer ambten, afhankelijk van een bestuur van den Staat of van de openbare onder den Staat ressorterende inrichtingen te cumuleeren.

Is insgelijks verboden het cumuleeren van een van voornoemde ambten met alle andere bezoldigde beroepen of betrekkingen.

Deze verbodsbepalingen kunnen door Ons, hoofdelijk of

gemeenschappelijk, uitgebreid worden tot de beroepen of betrekkingen door den echtgenoot uitgeoefend.

Art. 2. Behoudens de bij de wet gestelde verboden, kunnen, op schriftelijke aanvraag der belanghebbenden, afzonderlijke afwijkingen van de bij artikel 1 bepaalde ontzeggingen toegestaan worden:

1° Zoo de aanvragers slechts een betrekking van lagere rang of waarvan de taak onvolledig is, bekleeden of zoo op hen gezinslasten drukken waarin zij op normale wijze niet door middel van hun wedde kunnen voorzien;

2° Zoo het vrije betrekkingen geldt, welke den aanvrager niet tot geregelde en periodieke werkzaamheden verbinden;

3° Zoo het een beroep of bijkomende betrekking geldt, welke alleen verband houdt met het onderwijs of waarvoor bijzondere kundigheden of geschiktheden vereischt zijn.

Art. 3. Iedere machtiging wordt geweigerd tenzij voor zoover de bijkomende betrekking zonder hinder voor den dienst of het publiek kan uitgeoefend worden.

De machtiging moet vooraf verleend worden. Zij kan steeds herroepen worden.

Art. 4. De machtigingen bij vorenstaand artikel voorzien, worden verleend of ingetrokken bij beslissing van den Ministerraad.

Art. 5. In geval van overtreding van de bepalingen van dit besluit, kan de betrokken ambtenaar, beambte of bediende geschorst en, bij herhaling, ontslagen worden. Hij wordt vooraf gehoord.

De tuchtstraffen voorzien bij voorgaand lid worden bij beslissing van den Ministerraad uitgesproken.

Overgangsbepalingen.

Art. 6. Afzonderlijke afwijkingen van de bij artikel 1 gestelde verbodsbepalingen kunnen, in de bij de artikels 2 en 4 voorziene vormen en voorwaarden, toegestaan worden om, in de mate waarin het algemeen belang of de goede gang van den dienst zulks toelaat, de toestanden te eerbiedigen welke op den datum van dit besluit verworven zijn.

Binnen drie maanden na dit besluit moeten de ambtenaren en beambten die, al dan niet krachtens een vroegere machtiging, zich in den bij artikel 1 voorzien toestand bevinden, dezen regulariseeren, 't zij door van hun bijkomende betrekking af te zien, 't zij door, overeenkomstig artikel 2, een aanvraag om cumulatiemachtiging in te dienen.

Art. 7. Onze Ministers zijn, ieder wat hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, den 5^e Februari 1935.

NIEUWE REGELEN VAN PROCEDUUR

In het verslag aan den Koning dat het Koninklijk Besluit van 13 Januari 1935 voorafgaat, verklaart de regering dat het Besluit-Wet in belangrijke mate gesteund is op het merkwaardig verslag van den heer Van Dievoet en dat dit verslag als toelichting van de nieuwe regelen der procedure hoeft te dienen.

Wij hebben daarom gemeend dit belangrijk verslag in ons blad te moeten afdrukken.

* * *

Wetsontwerp betreffende de bevoegdheid en den aanleg in burgerlijke zaken en in handelszaken

VERSLAG

namens de Commissie voor de Justitie en de Burgerlijke
en Strafrechtelijke wetgeving (1) uitgebracht
door den heer Van Dievoet.

Mevrouw, Mijne Heeren,

Het wetsontwerp dat u door de Regeering ter bespreking voorgelegd wordt, bedoelt hoofdzakelijk het bedrag van de bevoegdheid en het bedrag van het beroep in burgerlijke zaken en in handelszaken te verhoogen. In de Memorie van Toelichting wordt, terecht, gezegd dat deze verhooging voor talrijke geschillen een vluggere en minder kostende rechtbedeeling tot gevolg zal hebben en de rollen zal verlichten van vele rechtbanken van eersten aanleg, alsook die van de hoven van beroep.

Uw Commissie stelt u voor het ontwerp aan te nemen, maar zij heeft eenige amendementen noodig geacht, ten einde de hervorming aan te vullen en, in de mate van het mogelijke, de betwistingen te voorkomen waartoe de toepassing van sommige teksten zou kunnen aanleiding geven.

De opmerkingen welke wij de eer hebben in het midden te brengen hebben betrekking op:

I. — Het beroep van de vonnissen van de rechtbanken van eersten aanleg, van de vonnissen van de rechtbanken van koophandel en van de beschikkingen in kortgeding (art. 6 van het ontwerp);

II. — De algemeene bevoegdheid van de vrederechters (art. 1 van het ontwerp);

III. — De speciale bevoegdheid van de vrederechters (art. 2 tot 5 van het ontwerp).

I. — Beroep van de vonnissen van de rechtbanken van eersten aanleg, van de vonnissen van de rechtbanken van koophandel en van de beschikkingen in kortgeding (art. 6 van het ontwerp)

De meerderheid uwer Commissie heeft niet gemeend de verhooging van het bedrag van het beroep door de Regeering voorgesteld zonder verzachting te kunnen aannemen. Zij was van oordeel dat het buitensporig zijn zou, het recht van beroep te ontzeggen aan de rechtzoekenden die voor de rechtbank van eersten aanleg, voor de rechtbank van koophandel of in kortgeding een proces mochten verloren hebben ter waarde van ten hoogste 20.000 frank, zooals in artikel 6 voorgesteld wordt. Het cijfer 15.000 frank, ter stemming gelegd, werd eveneens, bij staking van stemmen, verworpen. Ten slotte, is uw Commissie het eens geworden om u het cijfer 10.000 frank voor te stellen, hetzij het dubbel van het huidige bedrag en slechts vier maal zooveel als het bedrag, vastgesteld bij de wet van 25 Maart 1876 op de bevoegdheid in burgerlijke zaken.

II. — Algemeene bevoegdheid van den vrederechter (art. 1 van het ontwerp).

Uw Commissie stelt u voor artikel 1, waarbij de algemeene bevoegdheid van den vrederechter gewijzigd wordt, aan te nemen: immers, de meerderheid van de leden was van meening dat de voorgestelde cijfers 5.000 frank voor den eersten aanleg, en 1.000 frank voor den hoogsten aanleg, niet overdreven zijn. Inderdaad, reeds vóór de besluiten op de munstablisatie, was de bevoegdheid van den vrederechter, in eersten aanleg, op 2.500 frank gebracht geworden. In Frankrijk bedragen de cijfers respectievelijk 3.000 en 1.000 Fransche frank.

Uw Commissie stelt u voor den tekst van artikel 1 (nieuw artikel 2 der wet van 25 Maart 1876) aan te vullen, om een einde te maken aan de betwistingen waartoe deze tekst in het verleden aanleiding heeft kunnen geven. De bespreking heeft vooral geloopt over de vraag of er, on-

(1) De Commissie bestond uit de heeren Meysmans, voorzitter, Baelde, Brunet, Collard, Delwaide, De Rasquinet, De Schryver, De Winde, Embise, Hossey, Jennissen, Koelman, Romsée, Sinzot, Soudan, Spaak, Tibbaut, Van der Gracht, Van Dievoet, Van Kesbeeck, Wauwermans.

danks de algemeene bewoordingen «al de burgerlijke vorderingen», niet sommige uitzonderingen moesten gemaakt worden, namelijk voor de vorderingen tot schadevergoeding door benadeelde particulieren tegen de gemeenten ingeleid, op grond van de wet van 10 Vendémiaire, jaar IV; — voor de vorderingen tot betaling van het honorarium van de notarissen, pleitbezorgers, deurwaarders en door de rechtbank aangestelde deskundigen; — voor de vorderingen tot onteigening te algemeenen nutte; — voor de vorderingen tot verdeling; — en voor de vorderingen tot geldigverklaring of tot nietigheid van het aanbod van gereede betalingen.

De reden welke men aangevoerd heeft om sommige dezer vorderingen aan de bevoegdheid van den vrederechter te onttrekken, kunnen eenigszins gelden **de lege lata**, maar zij zijn zeker niet van aard om een uitzondering **de lege ferenda** te billijken.

De vrederechter komt reeds tusschenbeide ter zake van kleine erfenissen, alsmede in verdeling waarbij minderjarigen betrokken zijn: waarom zou hij dan ook geen kennis kunnen nemen van vorderingen tot verdeling van kleine nalatenschappen? De beoordeeling van de aansprakelijkheid der gemeenten geeft al even weinig aanleiding tot groote moeilijkheden: waarom zou een schade, ten bedrage van ten hoogste 5.000 frank, niet mogen beoordeeld worden door een rechter die uitspraak doet over arbeidsongevallen, hoe hoog het bedrag ook weze, en die als politierechter, vaak verantwoordelijkheden van uiteenlopenden aard heeft te beoordeelen? Bij een onlangs aangenomen wet, wordt uitgebreide bevoegdheid verleend aan den vrederechter ter zake van onteigening te algemeenen nutte, in spoedeisende gevallen. Er is dus geen reden om hem de kennisneming te ontzeggen van kleine geschillen ter zake van gewone onteigening. Het feit dat een honorarium moet begroot worden door den voorzitter der rechtbank, is geen reden om aan den schuldeischer van een geringe som de trage en dure rechtspleging van de rechtbank van eersten aanleg op te leggen. Wat de rechtsgeldigheid en de nietigheid van het aanbod van gereede betaling betreft, kan de bevoegdheid van den vrederechter, in de mate waarin deze betwistingen geen betrekking hebben op een gedwongen tenuitvoerlegging, niet ernstig in twijfel getrokken worden. (Wet van 25 Maart 1876, art. 6).

Dit alles is slechts de rationeele uitlegging van de woorden «al de burgerlijke vorderingen», maar vermits deze kwesties opgeworpen werden en ten einde voortaan allen twijfel weg te nemen, stelt uw Commissie u voor den tekst van artikel 2 der wet van 25 Maart 1876 op te stellen in dezer voege:

«De vrederechters nemen kennis van al de burgerlijke vorderingen, behalve die welke de wet uitdrukkelijk aan andere rechtsmachten toekent, in eersten aanleg, tot een waarde van vijf duizend frank en, in hogsten aanleg, tot een waarde van duizend frank, niettegenstaande de bijzondere wetten die een lager bedrag bepalen».

III. — Bijzondere bevoegdheid van den vrederechter.

(art. 2 tot 5 van het ontwerp).

De aan de bijzondere bevoegdheid van den vrederechter voorgestelde wijzigingen lokten talrijke opmerkingen uit vanwege de leden van uwe Commissie. Deze bevoegdheid wordt thans geregeld door nog al ingewikkelde bepalingen. Anderzijds, verkregen de nieuwe artikelen 2bis en 3 door de Regeering voorgesteld niet in alle opzichten de instemming van de leden uwer Commissie.

Met het oog op meer duidelijkheid, zullen wij de orde volgen van de artikelen 2bis en 3 der thans geldende wet.

1. **Uitkeeringen tot levensonderhoud.** — Thans nemen de vrederechters kennis van de eischen tot uitkeering van onderhoud waarvan het gezamenlijk bedrag 2.500 frank per jaar niet te boven gaat. Het betreft de uitkeering tot onderhoud door de kinderen verschuldigd aan hun vader en

moeder en andere bloedverwanten in de opgaande linie, en deze door de schoonzoons en schoondochters verschuldigd aan hun schoonvader en schoonmoeder, en omgekeerd (Belg. Wb., art. 205 tot 207). Het betreft vervolgens deze door de echtgenooten aan elkander verschuldigd, ter uitvoering van den hun opgelegden plicht van bijstand (Bg. Wb., art. 212). Het ontwerp stelt voor te bepalen dat de tekst niet toepasselijk is op de eischen «die verband houden met een nog hangend of reeds geëindigd geding tot scheiding van tafel en bed of tot echtscheiding».

Het is altijd aangenomen geweest dat alleen de rechtbank voor dewelke de eisch tot echtscheiding aangebracht is, bevoegd is om kennis te nemen van een vordering tot uitkeering van onderhoud ingesteld in den loop van het proces, en de praktijk breidt deze bevoegdheid uit tot de rechtbank waarbij een eisch tot scheiding van tafel en bed is aangebracht (art. 268 Bg. Wb. en art. 878 Wb. Bg. Rv.). Op dit punt neemt de tekst de geldende bepaling over.

Doch hij vult ze aan: «indien die eischen geen verband houden met een nog hangend of reeds geëindigd geding tot scheiding van tafel en bed of tot echtscheiding». De rechtspraak kent thans aan de in artikel 301 van het Burgerlijk Wetboek voorziene uitkeering het karakter toe van een vergoeding die verschuldigd is aan den echtgenoot die de echtscheiding bekomen heeft (Cass., 27 October 1927. Pas., 1927, I 316). Zoolang deze rechtsleer aanvaard wordt, zal de rechtbank van eersten aanleg alleen bevoegd zijn om de uitkeering toe te kennen en, gebeurlijk, om ze in te trekken, ingeval zij niet verder noodzakelijk mocht zijn. (De Page, Droit civil, I, n° 982). Doch uwe Commissie wenscht niet vooruit te loopen op de toekomst, des te meer daar de wet van 30 Mei 1931 de straf op de verlating van familie toepast op den echtgenoot die in gebreke blijft de uitkeering van artikel 301 te betalen.

Daarenboven dient te worden opgemerkt dat de Belgische rechtsleer en rechtspraak over 't algemeen artikel 301 niet toepassen op de scheiding van tafel en bed: vermits de scheiding van tafel en bed geen einde maakt aan het huwelijk, blijft de plicht van bijstand van artikel 212 bestaan, en de rechters mogen dan ook voortgaan met een uitkeering tot onderhoud toe te kennen, waarvan zij het bedrag vaststellen naar de behoeften van den schuldeischer en de middelen van den schuldenaar (De Page, Droit civil, I, n° 1006). Het ontwerp moet dus evenmin gevolgd worden wat betreft de uitkeering van levensonderhoud na scheiding van tafel en bed, als wat betreft die uitkeering na echtscheiding.

Wat betreft de echtscheiding, zal de rechtspraak oordeelen, naar gelang het karakter dat zij zal geven aan de uitkeering van artikel 301, en wat betreft de scheiding van tafel en bed, moet de bevoegdheid van den vrederechter behouden blijven.

Doch er dient te worden opgemerkt dat de thans geldende tekst beslist dat de bevoegdheid bepaald wordt door het cijfer van het jaargeld, welk ook het bedrag zij van den eisch, wanneer bijvoorbeeld de eisch op meerdere jaren slaat. De voorgestelde tekst maakt geen onderscheid. Hij spreekt van het cijfer van den «eisch tot toekenning, vermeerdering, vermindering of afschaffing van de uitkeering tot levensonderhoud». Hetgeen twijfel doet ontstaan omtrent de draagwijdte van de bepaling: betreft het den huidige eisch en moet deze eisch geschat worden volgens zijn bedrag, zooals het vaststaat door het exploit? Of moet men integendeel vasthouden aan het principe van de schatting volgens het bedrag van het jaargeld? De tekst laat ons onwetend omtrent deze vraag, en uwe Commissie stelt voor formeel te verklaren dat de waarde van den eisch bepaald wordt door het jaarbedrag der geëischte uitkeering, of, in voorkomend geval, het bedrag der vermeerdering of vermindering die de eischer wil zien toebrengen aan de jaarlijksche uitkeering.

De thans geldende tekst bepaalt anderzijds, dat het de uitkeering betreft «waarvan het gezamenlijk bedrag» het

aangeduid cijfer niet te boven gaat. Volgens dien tekst, moet men de som maken van alles wat samen genomen, geëischt wordt, wanneer er meerdere schuldenaars zijn, en niet afzonderlijk beschouwen wat aan ieder van hen gevraagd wordt. En de vraag wordt verschillend opgelost zoo al de schuldenaars niet terzelfder tijd gedagvaard worden.

Wij zijn van meening dat er een einde moet gemaakt worden aan deze betwisting en dat elke eisch op zich zelf moet beschouwd worden, zooals hij gesteld is ten aanzien van elken schuldenaar in 't bijzonder.

Ten slotte moet een lijn getrokken worden tusschen de respectieve gebieden van artikel 2 bis en van het nieuw artikel 214, litt. b tot litt. i van het Burgerlijk Wetboek. Deze laatste bepalingen verplichten elken echtgenoot in de behoeften van het huishouden bij te dragen, volgens zijn vermogen en zijn toestand, en, voldoet een hunner niet aan deze verplichting, dan kan de andere echtgenoot zich door den vrederechter van de laatste echtelijke woonplaats machtiging laten verleenen om, geheel of ten deele, de inkomsten, de schuldvorderingen en de opbrengst van den arbeid van den in gebreke zijnde echtgenoot, in ontvangst te nemen.

De vordering tot uitkeering van onderhoud heeft als grondslag een schuldvordering en strekt tot de persoonlijke veroordeeling van den echtgenoot, schuldenaar, ten voordeele van den anderen echtgenoot, schuldeischer van de verplichting tot bijstand. De vordering van artikel 214b heeft als grondslag de verplichting van den echtgenoot, verweerder, om bij te dragen in de behoeften van het huishouden, en strekt, niet tot een persoonlijke veroordeeling van dien echtgenoot, doch tot het recht voor den echtgenoot, eischer, bepaalde sommen in ontvangst te nemen die verschuldigd zijn of toebehooren aan den anderen echtgenoot, ten einde ze te bezigen voor het doel waartoe ze bestemd zijn, het onderhoud van het huishouden.

Stellig, het doel van beide vorderingen kan soms hetzelfde zijn, vermits het onderhoud van den eischenden echtgenoot deel uitmaakt van de behoeften van het huishouden. Doch beide vorderingen zijn niettemin twee vorderingen van verschillenden juridischen aard. En men beslist dat de echtgenoot die in nood verkeert de keuze heeft tusschen een vordering tot uitkeering van onderhoud, zooals zij geregeld is door de vroegere artikelen van het Burgerlijk Wetboek, en de snelle procedure van de artikelen 214b en volgende (Burg. Antwerpen Kortged., 25 October 1932, «Rechtskundig Weekblad» kol. 143; G. Coselet, «Loi du 20 juillet 1932», blz. 48); zoo de echtgenoot deze laatste vordering verkiest, is de bevoegde vrederechter niet noodzakelijk degene die kennis moet nemen van een eisch tot uitkeering van onderhoud en, bovendien, is de rechtspleging verschillend, zooals, overigens, de voorwaarden van het hooger beroep tegen de uitspraak verschillen.

Uwe Commissie stelt u voor de bepaling van de bevoegdheidswet te behouden wat betreft de uitkeering tot onderhoud, het huidige artikel 2bis te laten bestaan, doch het te wijzigen als volgt:

«Art. 2bis. — De vrederechters nemen kennis van de vorderingen tot toekenning, vreemdering, vermindering of afschaffing van uitkeeringen tot levensonderhoud, gegrond op de artikelen 205, 206, 207 en 212 van het Burgerlijk Wetboek, zoo die vorderingen geen 10.000 frank per jaar te boven gaan; zij doen uitspraak in eersten of in hoogsten aanleg naar gelang het bedrag van de vordering, bepaald overeenkomstig artikel 27, al of niet 1.000 frank overtreft.

De vorige bepaling is niet toepasselijk op de vorderingen die verband houden met een geding tot scheiding van tafel en bed of met een geding tot echtscheiding».

2. Huurovereenkomsten. — De geldende bepalingen in zake huur en pacht, zijn ingewikkeld. De vrederechters nemen kennis van sommige vorderingen betreffende die overeenkomsten, hoe groot het bedrag van den eisch ook zij,

onder voorwaarde dat de huur of de pacht de som van 2.500 frank niet overschrijdt (artikel 3, 1°). Zij nemen kennis van sommige andere vorderingen, hoe groot het bedrag van den eisch ook zij, zelfs wanneer de huur of de pacht de som van 2.500 frank overtreft (art. 3, 2°, 3° en 4°). Doch, wanneer de eisch meer bedraagt dan 2.500 frank, moeten zij, voor de vorderingen der eerste reeks zoowel als voor die van de tweede reeks, zich onbevoegd verklaren, indien er betwisting bestaat omtrent den titel (art. 7).

Volgens het ontwerp, zou de vrederechter in eersten aanleg kennis nemen tot een waarde van 10.000 frank, en in hoogsten aanleg tot een waarde van duizend frank, van alle vorderingen in zake landpacht en huishuur, veepacht en grafpacht (mag men er hier op wijzen dat die laatste twee overeenkomsten te huidige dagen in België volkomen onbekend zijn?), van de vorderingen tot geldigverklaring of tot opheffing van pandbeslag. In den tekst wordt geen onderscheid gemaakt volgens het bedrag der huishuur of der landpacht, en de vrederechter is bevoegd, zelfs indien er betwisting bestaat omtrent den titel, vermits artikel 4 van het ontwerp artikel 7 van de wet van 25 Maart 1876 betreffende de bevoegdheid doet vervallen.

Het voorstel heeft tot zekere bezwaren aanleiding gegeven. Is het, vooreerst, wenschelijk de bevoegdheid van den vrederechter te regelen volgens het bedrag van den eisch, in stede van volgens de waarde der huishuur? Een huurder vraagt uitstel van betaling; een eigenaar eischt de nakoming van de verplichtingen van den huurder; de betaling der huishuur, de uitvoering van sommige onderhoudswerken, enz.. Voortaan zal er steeds betwisting kunnen ontstaan nopens de vraag of de dagvaarding dient gedaan vóór den vrederechter of vóór de rechtbank van eersten aanleg, vermits de begroting door den aanlegger gedaan met betrekking op de bevoegdheid, door den verweerder kan betwist worden, daar alleen de werkelijke waarde van den eisch de bevoegdheid van den rechter moet bepalen.

Wij zijn van oordeel, dat men den vrederechter, in eersten aanleg, de bevoegdheid moet verleenen zoowel voor huishuur als voor landpacht, welk ook het bedrag van den eisch zij, en zonder eene uitzondering te maken voor de betwisting omtrent den titel, hetgeen slechts de zaken ingewikkelder maakt. Het onderscheid steunende op het bedrag van de huur of pacht, wat betreft de vorderingen voorzien in het huidige artikel 3, 1°, dient niet behouden te worden, maar aan de kennisneming van den vrederechter dienen te behooren al deze vorderingen zonder onderscheid.

Die uitbreiding van de bevoegdheid mag niet als overdreven worden beschouwd. Sinds geruimen tijd is de vrederechter de rechter bij uitznemendheid in zake huurovereenkomsten. Niet alleen vertrouwde de wet van 25 Maart 1876 hem reeds het meerendeel dier geschillen toe; hij heeft kennis genomen van de toepassing der tijdelijke huishuurwetten; de wetten betreffende de herziening van de handshuurovereenkomsten en van de landpachten hebben hem gesteld tegenover zeer kiesche vraagstukken tevens van zeer groot geldelijk belang. Men mag beweren, dat de vrederechter veel meer vertrouwd is met alle aangelegenheden in zake huurovereenkomsten dan de magistraten der rechtbank van eersten aanleg. De beslissingen van den vrederechter, alleen rechtsprekend, zullen trouwens voor beroep vatbaar zijn, indien de waarde meer dan 1.000 frank bedraagt, en dit is van aard om degenen gerust te stellen die niet zonder eenig wantrouwen deze uitbreiding van de kantonnale rechtsmacht zouden aanzien.

Voortaan zou de vrederechter dus kennis nemen van de vorderingen tot betaling van huren en pachten, van de opzeggingen, van de eischen tot huurverbreking, van de uitzettingen en van de eischen tot geldigverklaring of opheffing van pandbeslag (behoudens, voor deze laatste, de beperking van artikel 6), van de herstellingen, zoowel deze

opgelegd door de huurovereenkomst als die voorzien bij de wet, van de beschadigingen en de verliezen ten laste gelegd van den huurder, van de vergoedingen verschuldigd aan den huurder, om welke reden het ook zij, en van alle vorderingen, welke ook, betreffende de huurovereenkomsten. Hij zou er kennis van nemen, welk ook het bedrag van de huur of pacht zij, en zelfs indien er betwisting omtrent dien titel moest bestaan.

Die uitbreiding van de bevoegdheid van den vrederechter zou logischer wijze tot gevolg hebben, de onttrekking er van aan den voorzitter van de rechtbank van eersten aanleg in kortgeding, indien artikel 11, 2° ongewijzigd behouden bleef. Uwe Commissie is van oordeel, dat de tusschenkomst van den voorzitter in die zaak te nuttig is om er van af te zien. Zij stelt u voor ze te behouden, hetgeen tot gevolg moet hebben, dat de woorden: « Wanneer die vorderingen niet onder de rechtsmacht der vrederechters vallen », van artikel 11, 1° van de wet op de bevoegdheid, zouden vervangen worden door de woorden « zelfs wanneer » die vorderingen tot de bevoegdheid van de vrederechters » behoren ».

De aanhef van artikel 3, die de n°s 1° tot 4° van de thans geldende bepaling moet vervangen, zou luiden als volgt:

« **Art. 3.** — Zij nemen kennis, in hoogsten aanleg tot een waarde van duizend frank, en in eersten aanleg hoe groot het bedrag van de vordering ook zijn mag:

» 1° Van de geschillen in zake landpacht en huishuur, veepacht en grafpacht, alsmede van de vorderingen tot geldigverklaring of tot opheffing van pandbeslag ».

3. **Verplichtingen van de werklieden en van hun werkgevers.** — Het huidige artikel 3, 5° is toepasselijk op de betwistingen aangaande de wederzijdsche verplichtingen van de landwerkers en van hun werkgevers, van de meesters en van de dienstboden of loontrekkende huisbedienden, van de bazen en van hun werklieden of leerjongens, onverminderd de rechtsmacht der werkrechtshouders in de plaatsen waar deze bestaan. De vrederechter is bevoegd, welk ook het bedrag van de vordering zijn mag. Men kan redetwisten over de vraag of de vrederechter bevoegd blijft om kennis te nemen van deze vorderingen, in geval die verbintenissen waarvan de tenuitvoerlegging gevraagd wordt van commerciële aard is. (« Rép. prat. Dr. b. b.: Comp. civ. et comm. », n° 292).

Het ontwerp stelt voor dit artikel door de volgende bepaling te vervangen:

« **Art. 3.** — Welke ook de aard van den eisch weze, nemen de vrederechters, in hoogsten aanleg tot een waarde van duizend frank, en in eersten aanleg hoe groot het bedrag van den eisch ook zij, kennis:

» 2° Van de in artikel 1 van de wet van 9 Juli 1926 aangeduide geschillen, daar waar geen werkrechtshouders bestaat, ingericht om die te berechten. In dat geval, wordt de territoriale bevoegdheid der vrederechters overeenkomstig artikel 44 van voornoemde wet geregeld ».

Uw Commissie vereenigt zich met den aanhef van dit artikel, waardoor een twistvraag uitgeschakeld wordt. Wat overblijft kan zij echter niet bijtreden. Inderdaad, thans neemt de vrederechter kennis van de betwistingen welke betrekking hebben op den arbeid en niet onder de bevoegdheid vallen van den werkrechtshouder; zulks is namelijk het geval wanneer het gaat over dienstboden, autobestuurders, enz., in den dienst bij particulieren, en over landbouwwerklieden. Moet de vrederechter afstand doen van zijn bijzondere bevoegdheid op dit gebied? Zulks schijnt wel het gevolg te zijn van de bepaling welke u voorgesteld wordt, vermits er slechts sprake is van de geschillen opgevoerd in artikel 1 der wet op de werkrechtshouders en, anderzijds, de plaatselijke bevoegdheid zou geregeld worden overeenkomstig dezelfde wet. De nieuwigheid zou geenerlei reden van bestaan hebben.

De huidige tekst van artikel 3, 5° zou, naar onze meening, moeten behouden worden, maar de toepassing er

van zou uitdrukkelijk uitgebreid worden tot de geschillen welke van commerciële aard zijn van de zijde van den verweerder.

4. **Vernietigende gebreken bij verkoop of ruiling van dieren.** — Volgens den thans geldenden tekst, is de vrederechter bevoegd om kennis te nemen van de vorderingen wegens vernietigende gebreken bij verkoop of ruiling van dieren, welke ook de waarde van den eisch weze (art. 3, 7°). Door den u voorgestelden tekst wordt deze bepaling gewijzigd in tweevoudig opzicht:

1° Voortaan zou de vrederechter niet meer, in eersten aanleg, mogen kennis nemen van deze eischen hetzij tot een waarde van 10.000 frank. Deze inkrimping van de huidige bevoegdheid van den rechter lijkt ons geenszins gerechtvaardigd en ook de Memorie van Toelichting van het ontwerp doet geen reden aan de hand;

2° Voortaan zou de vrederechter geroepen zijn om kennis te nemen van twee soorten van eischen berustende op artikel 1648 van het Burgerlijk Wetboek, de vorderingen tot koopvernietiging en de vorderingen tot nietigverklaring. **Quandoque dormitat et bonus Homerus.** Artikel 1648 heeft slechts betrekking op de vordering tot koopvernietiging, welke strekt tot ontbinding van den verkoop en niet tot nietigverklaring van den verkoop. Weliswaar strekt de bijzondere bevoegdheid van den vrederechter zich voor het oogenblik niet uit tot het geval waarin de vordering gericht is op de nietigverklaring van den verkoop wegens dwaling omtrent de zelfstandigheid, of omdat het dier, aangetast door een besmettelijke ziekte, buiten den handel is (« Rép. prat. Dr. b. V. Comp. civ. et comm. », n° 321 »). Het ware te wenschen dat op deze vordering de bijzondere bevoegdheid van den vrederechter zou toegepast worden en zulks is, ongetwijfeld, wel de bedoeling van het ontwerp geweest.

In den tekst wordt echter verzuimd een einde te maken aan een ernstige twistvraag waarover de rechtspraak verdeeld is, namelijk deze of de vrederechter bevoegd blijft wanneer de verweerder een daad van koophandel verricht heeft. (Zie beslissingen in beide richtingen: « Rép. prat. Dr. b. Comp. civ. et comm. », n° 322 en 323 »). De beste oplossing is deze welke de bevoegdheid van den vrederechter aanvaardt zelfs wanneer de verweerder handelaar is. Zij schijnt in de rechtspraak de bovenhand te krijgen. Wij stellen u voor ze te bekrachtigen.

Voegen we hier ten slotte aan toe dat de rechtspraak de bijzondere bevoegdheid niet aanvaardt wanneer de vordering berust op een ander gebrek dan de wettelijke koopvernietigende gebreken, het zij bijv. een gebrek dat in de overeenkomst bepaald voorzien werd. Voortaan zou dit onderscheid niet meer moeten gemaakt worden.

De vrederechters zouden aldus, in hoogsten aanleg tot een waarde van duizend frank, en in eersten aanleg hoe groot het bedrag van den eisch ook zij, kennis nemen van de vorderingen tot koopvernietiging en van de vorderingen tot nietigverklaring berustende op een gebrek der zaak, bij verkoop of ruiling van dieren, zelfs wanneer de verweerder een daad van koophandel mocht verricht hebben.

5. **Schade aan velden, vruchten of veldvruchten.** — Artikel 3, 8°, van de wet op de bevoegdheid verleent aan den vrederechter de kennisneming van de vorderingen, ingesteld wegens tijdelijke schade veroorzaakt aan velden, vruchten en veldvruchten, hetzij door den mensch, hetzij door de dieren, welke ook de waarde van den eisch weze. De tekst die u voorgesteld wordt, wijzigt deze bepaling in tweevoudig opzicht:

1° De vrederechter zou voortaan nog slechts bevoegd zijn wanneer de eisch niet meer dan 10.000 frank bedraagt. Men vraagt zich af waarom.

2° Anderzijds, zou hij, blijkbaar, kennis nemen van elke schade, deze welke niet van tijdelijken aard is, inbegrepen.

De huidige bepaling wordt, eigenlijk, bijna niet meer

toegepast sedert een arrest van het Hof van Verbreking van 15 December 1921 (Pas. 1922, I, 102) beslist heeft dat de vrederechter volstrekt onbevoegd is om kennis te nemen van de vordering waarover het hier gaat, wanneer de schade voortvloeit uit een daad vernicht door een handelaar bij de uitoefening van zijn handel of zijn bedrijf. Het ontwerp raakt deze kwestie niet aan.

Uw Commissie stelt u voor het ontwerp in dezen zin te wijzigen dat de vrederechter voortaan, zooals tot dusver kennis nemen zou van de vorderingen wegens schade aan velden, enz., zonder eenigerlei bepenking van de som. En de twistvraag zou opgelost worden ten gunste van de bevoegdheid van den kantonrechter in geval de verweerder een daad van koophandel vernicht heeft.

Daarenboven, daar het onderscheid tusschen tijdelijke schade en blijvende schade zeer moeilijk is, stelt uw Commissie u voor het ontwerp op dit punt bij te treden en aan den kantonrechter de macht te verleen om de betwistingen aangaande elke schade, de blijvende schade inbegrepen, op te lossen. Zulks zou niet weinig bijdragen tot vereenvoudiging van de rechtspleging: in plaats van in eersten aanleg de bevoegdheid van den vrederechter of deze van de rechtbank van koophandel te hebben, zouden wij, in eersten aanleg, steeds deze van den vrederechter hebben en, in beroep, deze van de rechtbank van eersten aanleg. En men kan toch niet ernstig volhouden, dat de kennis van den vrederechter niet opweegt tegen deze van de rechters in de rechtbank van koophandel, wanneer het gaat om het waardeeren van de schade veroorzaakt aan velden, vruchten en veldvruchten, veroorzaakt door de uitwasemingen van steenbakkerijen en andere industrieële inrichtingen.

6. Verplichtingen van nabuurschap, wettelijke erfdienstbaarheden en recht van overgang.— Op grond van de geldende wet (art. 3, 9°), is de vrederechter, zonder bepenking van som, bevoegd om kennis te nemen van de vorderingen betreffende het snoeien van boomen of hagen en het kuischen, hetzij van grachten, hetzij van kanalen dienende om eigendommen te bevoelen of om aan fabrieken beweegkracht te verschaffen.

Het wetsontwerp behoudt deze bevoegdheid, maar beperkt ze tot de vorderingen waarvan de waarde niet meer dan 10.000 frank bedraagt. Die vermindering van de steeds tot het gebied van den vrederechter behoord hebbende bevoegdheid, lijkt ons des te minder aangewezen, daar de geschillen van dien aard gewoonlijk geene bijzondere moeilijkheden opleveren.

Luidens 10° en 11° van het thans geldende artikel 3 omvat de bijzondere bevoegdheid van den vrederechter:

10° De vorderingen tot afpaling, en die betreffende de afstanden door de wet, de bijzondere reglementen en het plaatselijk gebruik opgelegd, voor het planten van boomen en van hagen;

11° De vorderingen betreffende de bouwwerken en werken aangehaald in artikel 674 van het Burgerlijk Wetboek.

In het ontwerp van de Regeering komen die teksten niet voor. Het stelt nochtans voor, de bevoegdheid van den vrederechter uit te breiden, doch slechts tot eene waarde van 10.000 frank, tot de betwistingen die betrekking hebben op erfdienstbaarheden.

Had de steller het inzicht, voormelde rechten te rangschikken tusschen de wettelijke erfdienstbaarheden? Dit is ons niet bekend.

Wij stellen u voor de n°s 9, 10 en 11 van artikel 3 van de wet op de bevoegdheid te behouden en het voorwerp van die bepalingen uit te breiden. De stellers van de wet van 1876 hadden er aan gedacht, den vrederechter eene algemeene bevoegdheid te verleen in zake afpaling en voor alle andere vorderingen betreffende de erfdienstbaarheden die ontstaan uit de ligging van de plaatsen en degene die door de wet gevestigd zijn. De tekst, dien wij u voorleggen, stemt overeen met die gedachte.

De belending van onroerende eigendommen doet, tus-

schen aangrenzende eigenaars, zekere betrekkingen ontstaan die soms tot gevolg hebben dat de eenen voor de anderen niets moeten doen. Die verplichtingen komen van rechtswege tot stand tusschen eigenaars, door het feit zelf der nabuurschap. Zij mogen niet verward worden met de erfdienstbaarheden, want deze laatste leggen slechts eene zuivere onthouding op aan den eigenaar van het dienstbaar erf. (Planiol, «Traité élém. Dr. civ.», n°s 2366-2367). Die verplichtingen gelden namelijk voor het afpalen (B. W., art. 646), de afsluiting der eigendommen (B. W., art. 663), het snoeien van boomen en hagen (B. W., art. 672, veldwetb., art. 37), het reinigen der gemeene of niet gemeene grachten dienende tot scheiding tusschen er erven (B. W., art. 669, veldwetb., art. 33).

Door de ligging van de plaatsen en door toedoen van de wet, komen, daarenboven, tusschen aangrenzende eigenaars, erfdienstbaarheden tot stand die eveneens van rechtswege bestaan buiten de medewerking van den wil der belanghebbenden. Zij hebben inzonderheid betrekking op: den afloop van natuurlijk water (B. W., art. 640), den afloop van regenwater (B. W., art. 681), de uitvoering van sommige werken of het aanleggen van opslagplaatsen die van aard zijn om den nabuur te schaden (B. W., art. 674), het maken van uitzichten en van lichten (B. W., art. 675 tot 680), de niet gemeene hagen, boomen en grachten (B. W., 669 tot 673 vervangen door het Veldwetboek, art. 30 tot 37), den overgang voor ingesloten erven (B. W., art. 682-685).

Reeds ten huidige dage, woorden de betwistingen van dien aard meestal voor den vrederechter aanhangig gemaakt, gezien de voornaamste er van door de wet van 25 Maart 1876 aan dien magistraat worden voorbehouden. Wij stellen u voor, die verleenning van rechtsmacht te veralgemeenen voor alle verplichtingen voortspruitende uit de belending der onroerende eigendommen en voor alle wettelijke erfdienstbaarheden, alsook voor degene die ontstaan uit de ligging der plaatsen.

Doch de uitbreiding van bevoegdheid zou niet van toepassing zijn op de verplichtingen of erfdienstbaarheden in verband staande met het publiek- of administratief recht, zooals de voorzorgsmaatregelen opgelegd aan de eigenaars door de nabijheid van een bosch, van een waterloop, van eene baan, van een spoorweg, van een verdedigingswerk, de erfdienstbaarheden betreffende den aanleg van eene geleiding van electrische drijfkracht, enz.. De burgerlijke rechtsvorderingen die uit dergelijke aangelegenheden zouden ontstaan, zouden onderworpen blijven aan de algemeene regelen der bevoegdheid, of aan de bijzondere regelen die te dier zake zouden voorzien worden.

Dient men met de huidige wet eene uitzondering te maken voor de gevallen waarin «de eigendom, de erfdienstbaarheden of de gemeenschappelijkheid van den muur worden betwist» (art. 7)? Wij meenen dit niet. Men weet hoe uiterst moeilijk het valt een onderscheid te maken tusschen de eigenlijke vordering tot afpaling en de rechtsvordering tot opeisching van de strook grond, welke de grens uitmaakt tusschen twee eigendommen. En, anderszids, wie is er beter in staat dan de kantonrechter om de betwisting betreffende het bestaan van de erfdienstbaarheden of de gemeenschappelijkheid van den muur te onderzoeken en dienaangaande eene beslissing te treffen? Trouwens zal de waarde van het concrete voorwerp van de opeisching, de erfdienstbaarheid of den gemeenen eigendom over 't algemeen niet veel meer dan 5.000 frank bedragen. Ten einde geschillen van bevoegdheid te voorkomen, hebben wij het nuttig geacht u voor te stellen dit gedeelte van het huidige artikel 7 van de wet op de bevoegdheid te schrappen, zooals wij het deden voor het gedeelte betreffende de huurovereenkomsten. Het ontwerp stelt dit trouwens zelf voor.

Het is misschien niet overbodig er, terloops, op te wijzen dat de artikelen 8 en 21 van het Veldwetboek betref-

fende het delfrecht en betreffende bevoelungen en droogleggingen worden gehandhaafd: de vrederechter neemt kennis van deze geschillen, in eersten aanleg, welke ook de waarde van de vordering zijn mag, en in hoogsten aanleg, tot een waarde van 100 frank. Dit laatste cijfer echter, reeds op 400 frank gebracht bij de wet van 15 September 1928, wordt bij dit ontwerp op 1.000 frank gebracht (nieuw artikel 2).

Uw Commissie stelt u voor de erfdienstbaarheden, buiten de wettelijke erfdienstbaarheden, niet aan het gewoon recht te onttrekken. (Zie hieronder n° 12 van het verslag). Zij meent, evenwel, een uitzondering te moeten maken voor het recht van overgang. Reeds thans brengen de practici de betwistingen dienaangaande liefst vóór den vrederechter in wien zij, terecht, den aangewezen rechter zien om uitspraak te doen in zulke zaken. Maar opdat de rechter wettelijk bevoegd weze, mag de eisch geen hooger waarde hebben dan 2.500 frank (5.000 frank volgens het ontwerp). Welnu, niets is zoo kiesch als de bepaling van de waarde van zulken eisch, en men kan zich, trouwens, om dezen te waardeeren, op het standpunt plaatsen van den aanlegger (zijn belang ten opzichte van het genot van het recht van overgang) of wel op dit van den verweerder (vermindering van waarde welke uit het recht van overgang voor zijn eigendom voortvloeit). Wegens beide redenen stelt uw Commissie u voor aan de kantonrechters de bevoegdheid in eersten aanleg ook toe te kennen in zake rechten van overgang, welke ook de waarde van den eisch weze.

En welke ook zijn oorsprong weze. Inderdaad, de tekst luidt: de «rechten van overgang» en niet «de erfdienstbaarheden van overgang». Deze rechten kunnen erfdienstbaarheden zijn en zijn zulks doorgaans. Maar de bevoegdheidsregel zou dezelfde zijn indien het ging om een persoonlijk recht dat, naar aanlegger beweert, hem toekomt. En dezelfde bevoegdheid zou gehandhaafd blijven voor het geval dat aanlegger zich zou beroepen op een buur- of bedrijfsweg, waarbij voor de boordegenaars een recht van medeëigendom op den weg of op het pand bestaat. (Zie over dit begrip: Cass., 25 Februari 1841, Pas., 1841, I, 127. Cass., 13 Juli 1855, Pas., 1855, I, 354; Cass., 6 Juli 1883, Pas., 1883, I, 294; Civ. Aarlen, 1 Juli 1914, Pas., 1918, III, 195; Vrediger. Rochefort, 29 Juli 1916, J. J. P., 1917, 252; Sinzot, I, «Les chemins d'exploitation et l'enclave», Tamines, 1921).

7. Bezitsvorderingen. — Tot nog toe nam de vrederechter kennis van deze vorderingen, hoe groot ook hun waarde was (art. 3, 12°). Volgens het ontwerp (art. 2bis, 3° nieuw) zou dat voortaan niet meer het geval zijn en zou de rechter zich onbevoegd moeten verklaren zodra de waarde van den eisch de som van 10.000 frank overtreft. Wat praktisch er op meer zou komen, dat den vrederechter al de bezitsvorderingen ontnomen worden, d. i. een stof waar zijn snelle en goedkope tusschenkomst de grootste diensten bewijst. Uwe Commissie stelt voor de thans geldende regeling te behouden.

8. Verkoop van zaden, meststoffen en veevoeder. — De thans geldende beschikkingen (art. 3, 13°) worden behouden, doch de u voorgelegde tekst bepaalt (art. 3, 1°) dat de rechter bevoegd is, welke ook de aard van den eisch weze, wat trouwens steeds werd aanvaard.

9. Schade door de konijnen berokkend aan de vruchten en aan den oogst. — Artikel 11 van het ontwerp bepaalt dat het cijfer 150, dat voorkomt in artikel 7bis van de wet van 28 Februari 1882 op de jacht, gewijzigd bij de wet van 4 April 1900, vervangen wordt door het cijfer 1000. Men weet dat de vengoedingen wegens schade door de konijnen berokkend aan de vruchten en aan den oogst verdubbeld worden (art. 7bis, 1° al., van de wet op de jacht).

Anderzijds bepaalt de huidige wet dat het hooger beroep slechts ontvankelijk is zoo de eisch hooger is dan 150 frank enkele schade. Om overeenstemming te bekomen tusschen de cijfers, stelt uwe Commissie u voor 150 te vervangen door 500 en niet door 1000 zooals het ontwerp voorstelt.

10. Verzet met betrekking tot de spaargelden van de gehuwde vrouw en van den minderjarige. — Krachtens het

geldend artikel 3, 15°, in onze wetgeving gebracht door de wet van 10 Februari 1900, met betrekking tot de spaargelden van de gehuwde vrouw en van den minderjarige, nemen de vrederechters in eersten aanleg kennis, welk ook het bedrag van den eisch weze «van het verzet voorzien bij de artikelen 23bis en 23quater der wet van 16 Maart 1865». Het ontwerp brengt de bijzondere bevoegdheid van den vrederechter terug tot de som van 10.000 frank, wat des te minder noodzakelijk is, daar de sommen die de gehuwde vrouw en de minderjarige mogen terugtrekken uit de Spaarkas, respectievelijk slechts 500 frank en 300 frank per maand bedragen.

11. Bepaling die door het ontwerp wordt weggelaten. — Het is deze van artikel 3, 6°, betreffende de vorderingen tot schadevergoeding wegens belediging, feitelijkeheden en lichte geweldsdaaden, ingesteld onafhankelijk van een vervolging vóór de politierechtbank. Deze vordering is zonder praktisch belang, en in 't algemeen zal de rechter trouwens bevoegd zijn om er kennis van te nemen, krachtens zijn algemeene bevoegdheid. Uwe Commissie sluit zich aan bij de intrekking.

12. Nieuwe bepaling door het ontwerp voorgesteld. — Het wetsontwerp stelt een nieuw artikel voor luidende:

«Art. 2bis. — De vrederechters nemen kennis, tot een waarde van 1.000 frank en in hoogsten aanleg tot een waarde van 10.000 frank... 2° Van de betwistingen die betrekking hebben op een recht van vruchtgebruik, gebruik of bewoning, erfdienstbaarheid, erfpacht of opstal, een recht dat betrekking heeft op het gebruik, het genot, het onderhoud, het behoud of het beheer van de gemeenschappelijke zaak in geval van medeëigendom...»

Uw Commissie heeft, voor de bepalingen waarvan tot dusver sprake geweest is, geen bevoegdheid *ratione summae* aanvaard liggende tusschen de algemeene bevoegdheid (5.000 frank) en de onbepaalde bevoegdheid. Inderdaad, dit zou aanleiding geven tot betwisting over de bevoegdheid van den rechter, telkens als de waarde van den eisch 10.000 frank benadert of ietwat hooger dan dit cijfer schijnt te zijn. Trouwens, men mag niet vergeten dat de vaststelling van de werkelijke waarde van een eisch vaak zeer lastig is.

Wij kunnen u dus niet aanraden bovenstaande tekst aan te nemen des te minder daar het instellen van een bevoegdheid, welke slechts in geringe mate (hetzij 5.000 frank) afwijkt van de algemeene bevoegdheid, niet van groot nut schijnt te zijn.

Uw Commissie heeft zich afgevraagd of de vrederechter niet, zonder bepaling van som, bevoegd zou kunnen verklaard worden voor de zaken welke in den tekst vermeld worden. Zij stelt u voor een onderscheid te maken.

De betwistingen die betrekking hebben op een recht van vruchtgebruik, gebruik of bewoning, een erfdienstbaarheid (behalve de wettelijke erfdienstbaarheden en het recht van overgang), een recht van erfpacht of opstal kunnen van zeer groot belang zijn: zulks is namelijk het geval voor het vruchtgebruik, gebruik of bewoning, een erfdienstbaarheid tigd bij overeenkomst. Daarom stelt uw Commissie voor dat voor dergelijke zaken het gewoon recht zou blijven gehandhaafd, zodat de vrederechter slechts in de mate van zijn algemeene bevoegdheid van deze eischen zou kennis nemen.

Anderzijds, lijkt het redelijk aan den vrederechter, in eersten aanleg, welke ook de waarde van den eisch weze, de betwistingen voor te leggen welke betrekking hebben op het gebruik, het genot, het onderhoud, het behoud of het beheer van de gemeenschappelijke zaak in geval van medeëigendom.

Uw Commissie stelt u voor den tekst dienovereenkomstig te wijzigen en het laatste deel van de bepaling in te lusschen na deze welke betrekking heeft op huur en pacht.

Bovenstaande opmerkingen hebben uw Commissie er toe geleid eenige wijzigingen aan den tekst van het ontwerp toe te brengen. Zij stelt u voor dit, met de amendementen, aan te nemen.

De Verslaggever,
E. VAN DIEVOET.

De d.d. Voorzitter,
E. BRUNET.